

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Освітньо-професійна програма
«Економіка»
Спеціальність 051
«Економіка»
Група 2БЕП-33

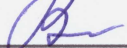
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеню першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

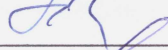
на тему: «Шляхи підвищення інвестиційної привабливості ТДВ
«Яготинський маслозавод»

Проектний матеріал складається з пояснювальної записки на 73 сторінках та ілюстративного матеріалу

Здобувач освіти Альбіна ГАВРИЛЮК

Керівник Вікторія САМОФАТОВА

До захисту допущений

6-01 Завідувач кафедри Юлія БРОВКІНА

Завідуючий відділенням Юлія ВОРОНКОВА

Захист «20» червня 2024 р. Протокол ДКК № 1

Оцінка ДКК 95

Секретар ДКК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Відділення економічне
Кафедра Економіки
Освітньо-професійна програма «Економіка»
Спеціальність 051 «Економіка»
Форма навчання денна

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Заст. дир. з НВР
Ігор БЕРКАНЬ
« _____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра

Здобувачу освіти _____ Гаврилук Альбіні Миколаївні _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема кваліфікаційної роботи: Шляхи підвищення рентабельності підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод»

1. Затверджена наказом по коледжу № 244-А2-00 від « 02 » 11 2023 р.
2. Термін подання студентом закінченої роботи « 12 » 06 2024 р.
3. Вихідні дані до роботи: Вихідними даними для виконання роботи є Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, інструктивні матеріали, звіти підприємств, періодичні видання, офіційні матеріали Державного комітету статистики України, матеріали публікацій в друкованих та електронних економічних виданнях, першоджерела та дані фінансової звітності досліджуваного підприємства.
4. Зміст роботи (перелік питань, що підлягають розгляду): Розкрити поняття, сутність інвестиційної привабливості, обрати методи для проведення аналізу фінансових показників діяльності підприємства, оцінити сучасний стан молокопереробної галузі, провести аналіз показників рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод» та оцінити вплив факторів на інвестиційну привабливість, запропонувати шляхи підвищення інвестиційної привабливості досліджуваного підприємства.
5. Перелік графічного матеріалу: Розробити графічний та табличний матеріал по питанням: поняття, сутність інвестиційної привабливості підприємства, фактори впливу на інвестиційну привабливість, характеристики молокопереробної галузі, факторного аналізу з впливу на інвестиційну привабливість підприємства.

6. Консультанти з окремих розділів роботи:

Розділ	Консультант (вчене звання, ППП)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

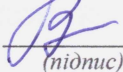
7. Дата видачі завдання – « ____ » _____ 2024 р.

Керівник _____ Вікторія САМОФАТОВА

Завдання прийняв до виконання _____ Альбіна ГАВРИЛЮК

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1.	Затвердження плану кваліфікаційної роботи	23.01.2024
2.	Складання бібліографічного опису	06.02.2024
3.	Теоретико-методологічні основи рентабельності підприємства	07.03.2024
4.	Аналіз молокопереробної галузі та господарської діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод»	18.04.2024
5.	Написання висновку та надання пропозицій, щодо підвищення рентабельності підприємства	12.05.2024
6.	Здача закінченої кваліфікаційної роботи	08.06.2024
7.	Захист кваліфікаційної роботи	23.06.2024

Керівник роботи _____ Вікторія САМОФАТОВА
(підпис)

Здобувач освіти _____ Альбіна ГАВРИЛЮК
(підпис)

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи виміру та оцінки інвестиційної привабливості підприємства.....	9
1.1 Економічний зміст понять «інвестиції» та «інвестиційна привабливість».....	9
1.2 Фактори, що обумовлюють інвестиційну привабливість підприємства.....	12
1.3 Методичні підходи до виміру та оцінки інвестиційної привабливості підприємства.....	13
Розділ 2. Оцінка інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський маслозавод».....	25
2.1 Сучасний стан розвитку молокопереробної галузі України.....	25
2.2 Техніко-економічна характеристика та перспективи розвитку ТДВ «Яготинський маслозавод».....	29
2.3 Аналіз ефективності діяльності та інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський маслозавод».....	31
Розділ 3. Розробка проєкту з підвищення інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський маслозавод».....	53
3.1 Обґрунтування актуальності реалізації проєкту.....	53
3.2. Оцінка ефективності впровадження проєкту.....	54
3.2 Розрахунок впливу заходу на показники ефективності діяльності підприємства.....	64
Висновки.....	59
Список використаних джерел.....	72
Додатки.....	73

БЕП 33. 01.000 КРБ				
Вим.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата
Розроб.		Гаврилюк А.М.		
Керівник		Самофатова В.А.		
Н.контроль		Петрашова В.І		
Шляхи підвищення інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський маслозавод»				
		Літ.	Арк.	Аркуші
		4	75	
ВСП «ОТФК ОНТУ» гр. 2БЕП-33				

ВСТУП

Актуальність теми. Соціально-економічний розвиток в умовах сьогодення забезпечує отримання корисного суспільного та економічного ефекту в майбутньому, що вимагає посилення уваги до інвестування як цілеспрямованого вкладання ресурсів для цілей людського розвитку.

Незважаючи на економічні вигоди, що можуть бути отримані у разі інвестування грошей у підприємство, ризик політичної, соціальної та економічної нестабільності в державі зведе нанівець зусилля по залученню інвесторів. Також, для інвестора не будуть достатньо важливими аргументи інвестування коштів у підприємство харчової індустрії, якщо розвиток цієї галузі в масштабах країни чи регіону знаходиться в кризовому стані. Кожен інвестиційний проєкт має конкретну мету і з найефективніше може бути реалізований у тих регіонах, де для цього є найкращі природні та соціальні умови.

Питання інвестиційної привабливості досліджували вітчизняні і зарубіжні дослідники, серед яких слід відзначити І. Бланка І.О., Е. Бріггема, А. Гайдуцького, В. Гейця, О. Гуторова, А. Іващенко, О. Коюди, Н. Краснокутської, А. Пересади, Н. Райтер, В. Савчука, Г. Строкович, В. Шарпа, Л. Чорної і т. ін. Проте, незважаючи на велику кількість досліджень, стосовно визначення і зростання інвестиційної привабливості, ще залишаються дискусійними і потребують подальшого вивчення та опрацювання.

Мета і завдання. Метою даної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних основ та практичних рекомендацій стосовно напрямів підвищення інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський маслозавод».

Досягнення поставленої мети КРБ передбачає вирішення наступних завдань:

- узагальнити теоретико-методичні основи виміру та оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- охарактеризувати існуючі методи оцінки інвестиційної привабливості підприємств;
- проаналізувати рівень інвестиційної привабливості молокопереробної галузі;

					БЕП 33.01.000. КРБ	Арк
						1
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

– провести аналіз кількісних показників оцінки інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський маслозавод», узагальнити виявлені проблеми;

– розробити практичні рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський маслозавод».

Об'єктом дослідження є процеси виміру та оцінки інвестиційної привабливості підприємств молокопереробної галузі.

Предмет дослідження – є теоретико-методичні, організаційні та практичні основи оцінки інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський маслозавод».

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи був використаний метод аналізу і синтезу для дослідження теоретичних підходів до поняття і сутності інвестиційної привабливості; метод порівняльного економічного аналізу, для порівняння показників. Використовувався метод наукового прогнозування для виявлення шляхів підвищення інвестиційної привабливості підприємства, а також індуктивний та дедуктивний методи для дослідження сутності, функцій та методологічних аспектів формування інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.

Інформаційна база дослідження. В якості інформаційної бази, під час написання кваліфікаційної роботи, використовувалися навчальні матеріали з фінансового аналізу, економічного аналізу, наукові публікації та монографічні видання, присвячені проведенню оцінки інвестиційної привабливості та пошуку шляхів підвищення її рівня, законодавча база України, матеріали лекцій та презентацій, внутрішні документи та фінансова звітність ТДВ «Яготинський маслозавод».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновка, списку використаних джерел та додатків. Основний обсяг кваліфікованої роботи бакалавра становить 73 сторінок комп'ютерного тексту, робота містить 88 таблиць, 7 рисунків та 8 додатків. Список використаних джерел складається з 30 найменувань.

					БЕП 33.01.000. КРБ	Арж
						2
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИМІРУ ТА ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст понять «інвестиції» та «інвестиційна привабливість»

Інвестиційна привабливість є головним аспектом сталого розвитку окремих галузей, підприємств та територій.

Інвестиції – один з ключових аспектів в розумінні різних економічних процесів (у першу чергу – руху капіталу в різних його формах) як на макро-, так і мікрорівні – в масштабах держави, регіону і підприємства. Варто відзначити, що термін «інвестиції» походить від латинського слова «invest», що означає «вкладати». Слово «інвестиції» англійського походження (investments) і найбільш часто перекладається як «капіталовкладення». Проте, слід відзначити, що капітальні вкладення є вузьким поняттям і можуть розглядатися лише як одна з форм реальних інвестицій. Тому, інвестиції можуть здійснюватися і у приріст обігових коштів, в різноманітні фінансові та нематеріальні активи і т. ін. [1, с. 112].

Терміни «інвестиції» і «капіталовкладення» досить часто розглядаються як синоніми [2]. Проте, найповніше та найвичерпніше визначення інвестицій знайшло своє відображення в Законі України «Про інвестиційну діяльність», де під інвестиціями розуміють «усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект» [3].

Реалізація інвестицій відбувається через інвестиційну діяльність, під якою можна розуміти «придбання та реалізацію тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів» [4, с. 81].

Водночас, інвестування як процес являє собою комплекс робіт, який включає такі основні фази: визначення об'єкта інвестування, залучення фінансових коштів, здійснення контролю за їх використанням [5, с. 68]. Переважна більшість дослідників у галузі інвестування вважають, що з цим процесом пов'язані два фактори – час та ризик. На думку І. Мойсеєнко, з цим процесом пов'язані три основні чинники: «час,

					БЕП 33.01.000. КРБ	Арж
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		3

ризик і величина очікуваного прибутку» [6, с. 490]. Подекуди, найважливішим чинником виступає час, наприклад, для державних облігацій. У інших випадках, головним є ризик.

Категорія «інвестиційна привабливість» також є досить дискусійною, а отже в економічній літературі не існує загальноприйнятого розуміння цього терміну. Підприємство повинно максимально підвищувати свою інвестиційну привабливість для того, щоб інвестор вклав гроші саме в його проєкт, тому визначення поняття «інвестиційна привабливість» має суттєве значення при активізації інвестиційного процесу.

Інвестиційна привабливість підприємства – це багаторівнева інтегральна характеристика сукупності економічних, фінансових, виробничих та організаційних аспектів оцінки підприємства, які повинні відповідати вимогам потенційних інвесторів та забезпечує позитивний ефект від вкладень.

На державному рівні, поняття «інвестиційна привабливість підприємства» вперше було сформульоване та законодавчо закріплено наказом №22 від 23.02.1998 року Агентством з питань банкрутства в «Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та організації», відповідно до положень якої під «інвестиційною привабливістю підприємства розуміється рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки» [7].

В сучасному розумінні поняття «інвестиційна привабливість» досить широке і багатьма авторами трактується по різному. У таблиці 1.1 наведена інформація, щодо трактування «інвестиційної привабливості» провідними науковцями.

Таблиця 1.1

Наукові підходи до дефініції «інвестиційна привабливість»

Автор	Трактування
І. Мойсеєнко	Сукупність виробничо-фінансових кількісних і якісних умов та критеріїв, які характеризують їхні потенційні можливості та економічні переваги порівняно з іншими об'єктами інвестування
Н. Гребенюк	Система платоспроможних факторів, що характеризує платоспроможний попит підприємства на інвестиції
В. Бутенко	Комплекс характеристик найбільш вигідного і найменш ризикованого вкладення капіталу в будь-яку сферу або який-небудь вид діяльності

					БЕП 33.01.000. КРБ	Арж
						4
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Г. Строкович	Сукупність чинників, що впливають на фінансово-господарський стан підприємства та економіко-математичних методів (комплекс показників, що виражають ефективність роботи підприємства)
В. Коюда, Т. Лепейко	Сукупність характеристик його фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливостей залучення інвестиційних ресурсів
І. Боярко	Інвестиційна привабливість підприємства розглядається як якісна характеристика можливості реалізації інвестиційного потенціалу певного підприємства
О. Носова	Розглядає інвестиційну привабливість як комплексну характеристику підприємства та промислового потенціалу певного регіону, де це підприємство здійснює свою діяльність
Н. Краснокутська	Сукупність економіко-психологічних характеристик діяльності об'єкта, які задовольняють вимоги інвестора
А. Пешко	Сукупність чинників, які враховує інвестор, приймаючи рішення щодо здійснення інвестицій
І. Бланк	Узагальнююча характеристика переваг і недоліків інвестування окремих напрямків і об'єктів з позиції конкретного інвестора
С. Гуткевич	Інтегральна характеристика умов та чинників з позиції перспективності створення інвестиційного клімату, достатнього рівня розвитку ринкової та соціальної інфраструктури, реальних можливостей отримання інвестиційних ресурсів та реалізації інших факторів, які суттєво впливають на формування прибутковості інвестицій і обмеження інвестиційних ризиків
І. Алексеєнко	Узагальнена характеристика переваг та недоліків окремих суб'єктів інвестування з точки зору інвестора згідно зі сформованими ним критеріями
В. Федоренко	Співвідношення ризиків і майбутніх фінансових вигод, пов'язаних із здійсненням інвестування у підприємство
А. Гайдуцький	Інвестиційна привабливість підприємства дозволяє потенційному інвестору оцінити, наскільки той або інший об'єкт інвестицій привабливіше інших для вкладення наявних коштів
Р. Скалюк, О. Лоїк	Наявність таких умов інвестування, які впливають на переваги інвестора у виборі того чи іншого об'єкта інвестування

Джерело: складено автором на основі [1-10].

З результатів аналізу підходів можна виділити чотири напрямки в тлумаченні категорії «інвестиційна привабливість»: на основі сукупності різних характеристик та факторів; на основі цілей інвестора; на основі співвідношення дохідності та ризику.

Узагальнюючи тлумачення та розуміння змісту поняття «інвестиційної привабливості» різними науковцями, можна сформулювати її наступне визначення: інвестиційна привабливість підприємства – це кількісна та якісна комплексна характеристика внутрішніх і зовнішніх можливостей об'єкта потенційного інвестування з позиції можливості залучення та використання інвестиційних ресурсів для свого розвитку і забезпечення максимізації економічного ефекту за мінімального

					БЕП 33.01.000. КРБ	Арх
						5
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

ризик. Важливим теоретико-методологічним аспектом дослідження поняття «інвестиційної привабливості» підприємства є розробка її класифікації. (рис. 1.1).

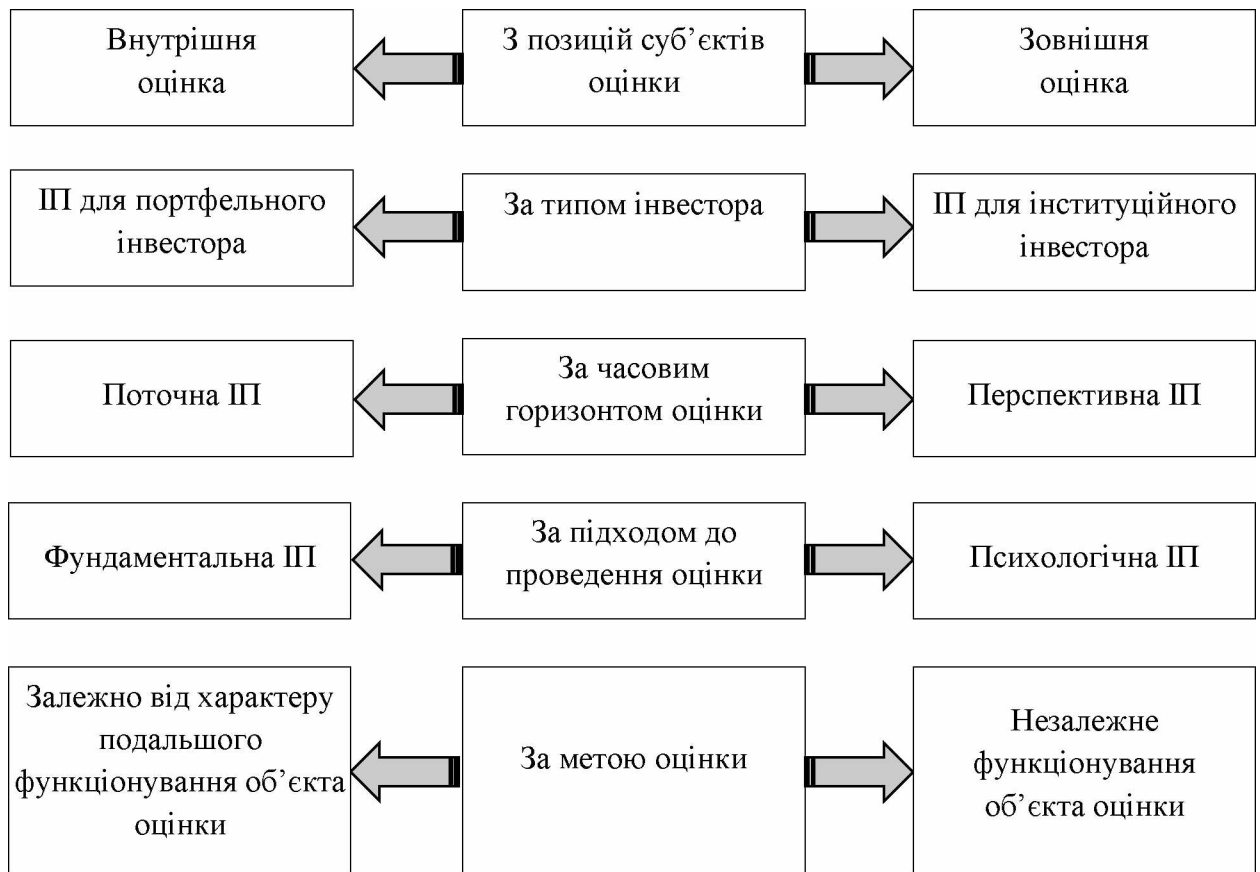

Рис. 1.1. Класифікація інвестиційної привабливості підприємств

Джерело: [9, с. 175].

Інституційні інвестори – це портфельні інвестори, які формують портфель цінних паперів на підставі фундаментального прогнозу поведінки їхніх котирувань у довготерміновому і середньотерміновому періодах, а потім керують цим портфелем.

Поточна інвестиційна привабливість – це ситуативна характеристика підприємства на момент проведення оцінювання. Перспективна інвестиційна привабливість – це ймовірність досягнення висунутих цілей інвестування, яка виражається в індивідуальних очікуваннях потенційних інвесторів.

Фундаментальна інвестиційна привабливість – це така характеристика інвестиційної привабливості, яка виступає базисом для прийняття інвестиційних рішень. Традиційно до цього базису відносяться економічні та матеріальні складові інвестиційної привабливості, оскільки саме економічний інтерес формує мотиваційну систему інвестора.

Психологічна інвестиційна привабливість є відображенням інвестиційної привабливості підприємства в очах конкретного інвестора, що склалася в результаті ряду як об'єктивних статистичних даних, так і суб'єктивних вимог інвестора.

Залежно від характеру подальшого функціонування об'єкта інвестиційна привабливість може бути оцінена з урахуванням цілей потенційних інвесторів щодо горизонтальної чи вертикальної інтеграції існуючого підприємства чи подальшого продажу об'єкта.

1.2. Фактори, які обумовлюють інвестиційну привабливість підприємства

Дослідження провідних вчених і науковців дають підстави стверджувати, що фактори формування інвестиційної привабливості – це домінанти, які забезпечують створення переваг для підприємства у боротьбі за обмежені інвестиційні ресурси.

На рис. 1.2 показано найважливіші фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства. Інвесторам і кредиторам необхідно оцінювати їх для прийняття рішення стосовно виділення коштів на реалізацію інвестиційного проєкту.

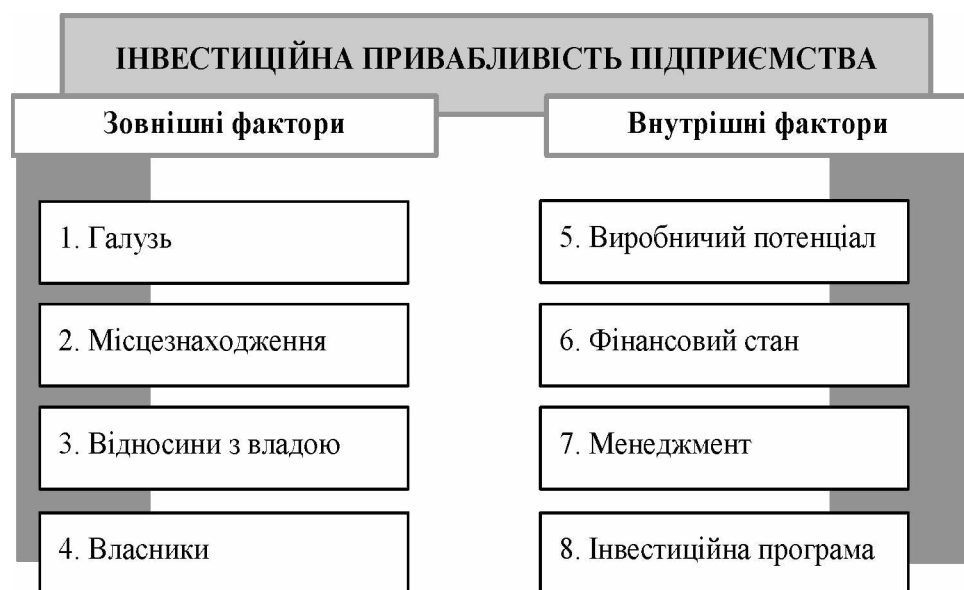

Рис. 1.2. Головні фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства

Джерело: [10, с. 274]

Перераховані фактори відносно підприємства можна умовно розділити на дві групи – зовнішні (мають визначальний вплив на роботу підприємства ззовні) і внутрішні (існують усередині підприємства). Відповідно ці дві групи факторів

					БЕП 33.01.000. КРБ	Арк
						7
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

формують певні системи зовнішніх і внутрішніх ризиків, що з'являються за інвестиційного кредитування підприємницької діяльності.

До зовнішніх факторів інвестиційної привабливості можна віднести: корумпованість влади та недосконалість чинного законодавства; низький рівень захисту інвесторів; часта зміна урядів, прийняття різкої зміни політичного курсу та умов ведення бізнесу, політичні скандали; умови воєнного стану в Україні, а це ставить під сумнів ступень захищеності інвестицій в Україну під час збройного конфлікту й військової окупації.

Те, до якої конкретно галузі належить підприємство, має принципове значення для будь-якої країни, оскільки загальновідомо, що конкурентоспроможність продукції підприємства на ринку залежить від репутації на світовому ринку відповідної галузі даної країни. Це пояснюється тим, що конкурентні переваги на ринку підприємств, які успішно працюють у певній галузі, як правило, асоціюються з усіма підприємствами країни, що входять у дану галузь.

В українських умовах місцезнаходження підприємства може суттєво вплинути на його інвестиційну привабливість. Безсумнівно, що в багатьох регіонах України є певні чинники, що заважають створювати високу конкурентоспроможних виробництв. Наприклад, висока вартість і віддаленість джерел енергоносіїв викликає необхідність нести додаткові витрати, які збільшують собівартість продукції. Але чим вища наукоємність виробництв і чим більше вони потребують затрат людської праці, високої кваліфікації, тим менше впливають на них природні умови країни та регіональні місцеві особливості. Тому, роблячи ставку на створення високотехнологічних виробництв і підвищення якості праці, українські виробники в перспективі будуть спроможні започаткувати різні висококонкурентні підприємства, зайнявши належне місце в престижних сегментах світового ринку промислової продукції.

У будь-якій країні світу істотно впливають на розвиток підприємств їх відносини з місцевою й центральною владою. Кредиторам необхідно чітко розібратися в тому, які взаємини склалися у керівництва підприємства-позичальника з владою і який вплив ці стосунки можуть справити на успіх реалізації даного інвестиційного проекту.

					БЕП 33.01.000. КРБ	Ар
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		8

Безпосередньо впливає на його інвестиційну кредитоспроможність підприємства стан його виробничого потенціалу. Капітал працює лише після переходу у виробничу форму, наповнивши собою структуру виробничого потенціалу підприємства. Він перетворюється в основні засоби, оборотні кошти й нематеріальні активи. Проте, у виробничого потенціалу підприємства є й інша частина, яку точно виразити в грошовій формі неможливо. У цю важливий елемент виробничого потенціалу, без якої капітал не може працювати, входять кадрова складова виробничого потенціалу, рівень організації праці та виробництва. Без цієї частини, яка не піддається чіткому кількісному оцінюванню, виробничого потенціалу підприємства фактично не існує, оскільки основні засоби, оборотні кошти й нематеріальні активи самі по собі, без даного елемента, працювати не можуть і саме друга частина дає змогу матеріалізованому в них капіталу виконувати свої функції.

Найважливішим чинником при оцінці інвестиційної привабливості потенційними зовнішніми інвесторами є фінансовий стан підприємства, якому притаманні наступні характеристики (які в свою чергу формалізуються у групі відповідних показників): ліквідність та кредитоспроможність; фінансова стійкість; рентабельність діяльності; ділова активність; майновий стан.

Фактором, який тісно пов'язаний з усіма трьома іншими внутрішніми факторами – виробничим потенціалом, фінансовим становищем та інвестиційною програмою є рівень менеджменту підприємства. Під час аналізу менеджменту об'єктом вивчення є макрорівень управління підприємством, його структурні підрозділи.

1.3. Методичні підходи до виміру та оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Досліджуючи інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання, доцільно розглядати її з позиції забезпечення можливості реалізації інвестиційного потенціалу підприємства. Інвестиційна привабливість та інвестиційний потенціал є своєрідними формами взаємодії інвестиційного інтересу та інвестиційної потреби. Якщо врахувати, що інвестиційні потреби та інвестиційний інтерес перебувають у певному

					<i>БЕП 33.01.000. КРБ</i>	<i>Арж</i>
						9
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

протиріччі, то саме взаємодія між інвестиційною привабливістю та інвестиційним потенціалом розкриває внутрішній механізм здійснення інвестиційної діяльності як рушійної сили розвитку виробництва. При цьому інвестиційна привабливість є загальною характеристикою переваг і недоліків інвестування окремих напрямків та об'єктів з позиції конкретного інвестора [11, с. 72]. Узагальнення результатів дослідження свідчить, що єдиного критерію оцінки інвестиційної привабливості підприємств не існує, що обумовлено кількома причинами.

По-перше, обираючи систему показників для здійснення оцінки інвестиційної привабливості підприємства, слід враховувати різне змістовне наповнення цього поняття для потенційного кредитного інвестора та потенційного інституційного інвестора, обумовлене специфікою реалізації кредитної та інвестиційної форм фінансування. Для банку в процесі розгляду питання про можливість довгострокового кредитування потенційного позичальника основним пріоритетом у розгляді його інвестиційної привабливості є перспективна та поточна платоспроможність, тому що він зацікавлений у своєчасній виплаті основної суми боргу та виплаті відсотків і не бере участі у розподілі прибутку від реалізації проекту. Для інституційного інвестора головним є ведення ефективної господарської діяльності підприємства, отже перевага у формуванні інформаційної бази оцінки інвестиційної привабливості належить показникам рентабельності та оборотності [12, с. 88].

По-друге, має особливе значення передбачувана сума інвестицій. Для капітальних вкладень існують як чистий приведений дохід (NPV), так і внутрішня норма рентабельності (IRR). Якщо завдання полягає в тому, щоб оцінити привабливість різних підприємств щодо інвестування фіксованої величини інвестицій, то основним показником буде чистий приведений дохід. Якщо йдеться про диверсифіковані вкладення з можливістю варіювання суми фінансування, то пріоритет надається показнику внутрішньої норми рентабельності.

По-третє, необхідно чітко розрізняти поняття абсолютної та відносної інвестиційної привабливості підприємства. Поняття «абсолютна привабливість» відноситься до розгляду конкретного чітко специфікованого інвестиційного проекту. Отже, інвестиційна привабливість підприємства в абсолютному значенні позитивна у тому випадку, коли NPV протягом життєвого циклу проекту вищий нуля. Поняття

					БЕП 33.01.000. КРБ	10
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		10

«відносна інвестиційна привабливість» завжди передбачає базу порівняння, в якості якої можуть виступати: середньогалузева інвестиційна привабливість; порівняння з іншими підприємствами галузі; порівняння з деякими нормативними (заданими замовником) значеннями [13, с. 108].

Оцінка інвестиційної привабливості діючого підприємства насамперед припускає виявлення стадії його життєвого циклу.

Визначення стадій життєвого циклу підприємства здійснюється шляхом проведення динамічного аналізу. З цією метою за останні роки аналізуються такі показники: динаміка обсягу продукції; динаміка загальної суми активів; динаміка суми власного капіталу; динаміка суми прибутку. За темпами зміни цих показників можна судити про стадії життєвого циклу підприємства. Найбільш високі темпи приросту показників по роках характерні для стадії «юність» і «рання зрілість»; стабілізація більшості перерахованих показників характерна для стадії «остаточна зрілість», а зниження – для стадії «старіння».

Поряд з виявленням стадії життєвого циклу підприємства, оцінка його інвестиційної привабливості передбачає здійснення детального фінансового аналізу його діяльності, який надає можливість оцінити можливу прибутковість і строки повернення вкладених (інвестованих) коштів, а також виявити найбільш значимі за фінансовими наслідками інвестиційні ризики.

В сучасних умовах існує значна кількість методів оцінювання рівня інвестиційної привабливості підприємств із використанням різноманітних чинників, що впливають на наміри інвесторів. Можна виділити два основні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості: загальний, який базується на аналізі обмеженої кількості показників, що є універсальним, проте достатньо звуженим, та факторний – оснований на оцінці комплексу чинників, що впливають на інвестиційну привабливість.

У процесі фінансового аналізу можуть бути розглянуті різні аспекти діяльності підприємства. Однак, для оцінки його інвестиційної привабливості як об'єкта інвестування пріоритетне значення має аналіз певних показників діяльності [14, с. 142], обов'язково звертається увага на форму власності підприємства та його галузеву приналежність. Оцінка інвестиційної привабливості повинна базуватися на комплексному підході до об'єкта господарювання, як об'єкта дослідження в

					БЕП 33.01.000. КРБ	Арк
						11
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

конкретній системі господарювання. У ході оцінки інвестиційної привабливості рекомендується вивчити можливість підприємства продовжувати свою діяльність у майбутньому шляхом оцінки неплатоспроможності та ймовірності банкрутства.

З точки зору достовірності отримуваних результатів та адаптованості до вхідної інформації, одним з найбільш поширених в практиці оцінки інвестиційної привабливості підприємств є метод рейтингової оцінки. Зазначений метод є доволі простим у використанні, що підкреслює його практичну значимість.

Метод рейтингової оцінки проводиться в два етапи. Перший етап полягає в аналізі обмежень, що накладаються інвестором, з метою «відсіювання» підприємств і формування «вузького списку» кандидатів що задовольняють початковим вимогам і претендують на отримання коштів для фінансування своєї інвестиційної програми. Другий припускає рейтингову оцінку підприємств з «вузького списку» – ранжирування по мірі зниження інвестиційної привабливості підприємств, що потрапили в нього.

Аналіз обмежень здійснюється в контексті вибору «відповідність-невідповідність»: якщо підприємства відповідають заданим обмеженням, вони включаються у «вузький список», при невідповідності – виключаються з подальшого розгляду.

Для аналізу інвестиційної привабливості накладаються наступні основні обмеження щодо:

- абсолютної окупності інвестицій при заданому відсотку за залучення інвестицій (вартість капіталу);
- мінімальної рентабельності інвестицій.

Рейтингова оцінка ґрунтується на розрахунку деякого комплексного показника, який розраховується як сума зважених репрезентативних коефіцієнтів, що характеризують різні аспекти ефективності діяльності та стійкості фінансового стану підприємства.

Таким чином, при складанні рейтингу, аналізуються дві групи фінансових показників, які характеризують інвестиційну привабливість. У першу з них об'єднані п'ять показників, що характеризують ефективність діяльності підприємств, а саме можливість отримання прибутку. У другу групу входять п'ять фінансових

					БЕП 33.01.000. КРБ	12
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		12

показників, які характеризують платоспроможність підприємств або, іншими словами, опосередковано оцінюють імовірність повернення вкладених інвесторами коштів.

Агентством з питань запобігання банкрутства підприємств та організацій розроблена «Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» з метою визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, прискорення реалізації інвестиційних проектів, заохочення до інвестицій вітчизняних та іноземних підприємців, надання методичної допомоги спеціалістам, які займаються розробкою заходів з проведення оздоровлення виробничої сфери [7]. Методика визначає «інвестиційну привабливість підприємства» як рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних чи інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, в тому числі інтегральної оцінки.

Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості є показником, в якому відтворюється значення інших показників, скоригованих у відповідності до їх вагомості та інших чинників. Ця методика об'єднує в одному показнику різні за змістом, одиницями вимірювання, питомою вагою та іншими характеристиками показники фінансового становища, що значно спрощує процедуру оцінки конкретної інвестиційної пропозиції. Основною метою цієї методики є оцінювання інвестиційної привабливості підприємств за допомогою економіко-математичного аналізу даних річного балансу та звіту про фінансові результати діяльності підприємств. Дана методика надає можливість інвестору комплексно оцінити теперішнє становище підприємства, проте не враховує майбутніх перспектив розвитку суб'єкта господарювання [7].

Розглянемо методику інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства, розроблену за ініціативою керівництва Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій у 1998 році [7] більш докладно. Ця методика розроблена відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність», Указу Президента України «Про утворення Агентства з питань запобігання банкрутству

					БЕП 33.01.000. КРБ	13
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		13

підприємств та організацій» та «Положення про реєстр неплатоспроможних підприємств та організацій», з метою визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств та організацій, прискорення реалізації інвестиційних проєктів, заохочення до інвестицій вітчизняних та іноземних підприємців, надання методичної допомоги спеціалістам, які займаються розробкою заходів з проведення оздоровлення виробничої сфери. У практичному використанні метод інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств сприяє збільшенню кількості потенційних інвесторів в Україні і відповідно швидшій відбудові виробничої сфери держави. Зазначений метод у простому і наочному поданні забезпечує достатньо об'єктивне бачення фінансової ситуації на підприємстві, в яке передбачається вкласти інвестиції. Суб'єктивізм, який супроводжує будь-яку оцінку, особливо при визначенні вагомості показників, практично усувається внаслідок можливості проведення контрольних оперативних розрахунків по декількох підприємствах на підставі розробленого до цього методу програмного комплексу із застосуванням обчислювальної техніки.

Усім групам показників оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, а також показникам, розміщеним у цих групах, присвоюються, залежно від їх вагомості, відповідні числові значення. Вказана вагомість є похідною від часу, конкретної політичної, соціальної ситуації, інших факторів, а тому ця характеристика має вірогідне походження.

Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій передбачає розрахунок п'яти груп показників щодо оцінювання: майнового стану; фінансової стійкості; ліквідності активів; прибутковості; ділової активності.

В таблиці 1.4 наведено основні фінансові коефіцієнти, які використовуються при оцінці інвестиційної привабливості підприємства.

Т

					БЕП 33.01.000. КРБ	14
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		14

Показники оцінки інвестиційної привабливості підприємства

Показник	Порядок розрахунку	Економічний зміст	Нормативне значення
Показники майнового стану			
Коефіцієнт мобільності активів	Співвідношення оборотних і необоротних активів	Характеризує здатність активів переходити з однієї форми в іншу, тобто показує швидкість з якою, підприємство може змінити структуру активів протягом короткого періоду часу	Макс.
Коефіцієнт придатності ОЗ	Відношення залишкової вартості основних засобів до їх повної вартості	Характеризує стан технічної бази підприємства	Макс.
Коефіцієнт приросту вартості ОЗ	Відношення приросту вартості основних засобів до середньорічної вартості основних засобів	Характеризує процес відтворення основних засобів (розширене, просте або звужене)	Макс. (більше 0)
Показники фінансової стійкості			
Коефіцієнт фінансової незалежності	Відношення власного капіталу до валюти балансу	Характеризує можливість підприємства виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних коштів; його незалежність від позикових джерел	Макс. (більше 0,5)
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	Відношення вартості робочого капіталу або власних оборотних коштів	Характеризує ступінь мобільності використання власних коштів підприємством.	Макс. (більше 0,5)
Коефіцієнт фінансової стабільності	Відношення власних коштів до позикових	Характеризує структуру пасивів підприємства та показує ступінь залежності від зовнішніх джерел фінансування	Макс. (більше 1)
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними активами запасів	Відношення власних оборотних коштів до запасів	Характеризує, наскільки запаси забезпечені довгостроковими стабільними джерелами фінансування	Макс.
Показники ліквідності			
Коефіцієнт поточної ліквідності	Співвідношення оборотних активів і поточних зобов'язань.	Є індикатором здатності підприємства відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів.	Макс. (більше 1).
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Відношення грошових коштів, ліквідних цінних паперів і дебіторської заборгованості до поточних зобов'язань	Показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена не тільки за рахунок наявних у підприємства грошових коштів, але і за рахунок очікуваних надходжень	Макс. (більше 0,8)
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Відношення грошових коштів до поточних зобов'язань	Показує, яка частка поточних зобов'язань може бути покрита за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів (короткострокових ринкових цінних паперів і депозитів).	Макс. (більше 0,2)
Показники рентабельності			
Рентабельність операційних витрат	Відношення прибутку від операційної діяльності до операційних витрат	Показує, скільки прибутку від операційної діяльності отримує підприємство з кожної вкладеної в цю діяльність гривні	Макс

Рентабельність продажів	Відношення прибутку від операційної діяльності до чистого доходу від реалізації продукції	Показує, яку суму операційного прибутку одержує підприємство з кожної гривні проданої продукції.	Макс.
Рентабельність активів	Відношення чистого прибутку до вартості активів	Показує, яку суму чистого прибутку одержує підприємство в розрахунку на одну гривню вартості активів.	Макс.
Рентабельність власного капіталу	Відношення чистого прибутку до вартості активів	Показує, яку суму чистого прибутку одержує підприємство в розрахунку на одну гривню власного капіталу	Макс.
Показники ділової активності			
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Відношення чистого доходу до вартості оборотних (поточних) активів	Характеризує ефективність використання оборотних активів та показує кількість оборотів цих активів протягом звітного періоду (рік)	макс
Коефіцієнт оборотності активів	Відношення чистого доходу до вартості активів	Характеризує ефективність використання активів та показує скільки продукції (товарів, робіт, послуг) реалізовано в розрахунку на одну гривню вартості активів	макс
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Відношення чистого доходу до власного капіталу	Характеризує ефективність використання власного капіталу та показує скільки продукції (товарів, робіт, послуг) реалізовано в розрахунку на одну гривню власного капіталу	макс
Оборотність дебіторської заборгованості	Відношення чистого доходу до дебіторської заборгованості	Характеризує ефективність управління дебіторською заборгованістю та показує кількість оборотів дебіторської заборгованості за період (рік), тобто скільки разів дебітори погасили свої зобов'язання перед підприємством	макс
Оборотність кредиторської заборгованості	Відношення чистого доходу до кредиторської заборгованості	Характеризує платоспроможність підприємства тобто ступінь фінансування діяльності підприємства кредиторами та показує кількість оборотів кредиторської заборгованості за період,	макс
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей	Відношення дебіторської заборгованості до кредиторської	Характеризує можливості підприємства щодо фінансування своєї кредиторської заборгованості за рахунок заборгованостей дебіторів	макс (більше 1)

Джерело: складено автором на підставі [7, 14]

Усі наведені в групах показники є достатніми для визначення загального інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства. У разі потреби кількість показників можна корегувати.

Оскільки наведені в таблиці 1.4 показники мають різні одиниці та шкали вимірювання, отримання єдиного інтегрального коефіцієнта інвестиційної привабливості вимагає стандартизації значень отриманих показників.

В економічних дослідженнях широко застосовуються розрахунки оцінок, визначені на основі відхилень $(X_n - a)$, стандартизованих варіаційним розмахом $(X_{\max} - X_{\min})$. При цьому для стимуляторів величина a відповідає $X_{\min}$, для дестимуляторів a відповідає $X_{\max}$.

$$X_{n_{\text{станд ст}}} = \frac{X_n - X_{\text{мін}}}{X_{\text{макс}} - X_{\text{мін}}} \quad (1.2)$$

$$X_{n_{\text{станд dst}}} = \frac{X_{\text{макс}} - X_n}{X_{\text{макс}} - X_{\text{мін}}} \quad (1.3)$$

де X_n – фактичне значення показника;

$X_{\text{макс.}}$ та $X_{\text{мін.}}$ – відповідно максимальне та мінімальне значення показника в сукупності.

Використання формул (1.2) та (1.3) дозволяє врахувати вихідний закон розподілу показника (чинника-симптому) та масштабує усі значення в діапазоні від 0 (найгірше значення) до 1 (найкраще значення).

На наступному етапі визначатимуться статистичні ваги (коефіцієнти значущості) груп показників, а також показників у відповідних групах.

Для розрахунку інтегрального показника інвестиційної привабливості розроблено алгоритм, який базується на методах математичної статистики, а саме послідовному згортанні (передусім, лінійному) рівнів конкретних показників в часткові ознаки з наступним згортанням часткових ознак в інтегральний показник по формулі:

$$R_{\text{частк}} = \sum_{k=1}^n X_{n_{\text{станд } k}} * W_k, \quad (1.4)$$

$$R_{\text{інтегр}} = \sum_{p=1}^m R_{\text{частк } p} * W_m, \quad (1.5)$$

де $R_{\text{частк.}}$ – часткові ознаки інвестиційної привабливості підприємств (майновий стан, ліквідність тощо);

k – порядковий номер показника у відповідній групі фінансових коефіцієнтів;

n – кількість показників у відповідній групі фінансових коефіцієнтів;

p – порядковий часткової ознаки інвестиційної привабливості підприємства;

m – кількість часткових ознак інвестиційної привабливості підприємства ($m = 5$).

Результат розрахунку – інтегральний показник інвестиційної привабливості шкалюється в межах від 0 (характеризує найнижчий рівень інвестиційної привабливості) до 1 (характеризує найвищий рівень інвестиційної привабливості). Рейтинг підприємств визначається у порядку спадання результатів.

Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій розроблено «Методику проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського

					БЕП 33.01.000. КРБ	17
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		17

стану підприємств та організацій» (методика ПАФГС), головним завданням якої є оцінка результатів господарської діяльності за попередній та поточний роки, виявлення факторів, які позитивно чи негативно вплинули на кінцеві показники діяльності підприємства, прийняття рішення про визнання структури балансу задовільною (незадовільною), а підприємства платоспроможним (неплатоспроможним) та подання пропозицій Кабінету Міністрів України щодо доцільності внесення цього підприємства до Реєстру неплатоспроможних підприємств та організацій. Зазначена методика охоплює всі основні напрямки фінансово-господарської діяльності підприємства. Кінцевий висновок, отриманий в результаті аналізу результатів діяльності підприємства, надає можливість зробити висновок щодо доцільності інвестування в певне підприємство. На думку окремих вчених перевагою цієї методики є й те, що вона дає можливість уникнути помилкової оцінки підприємства, можливої за суто цифрових розрахунків із застосуванням шкали.

Недоліком методики є її суб'єктивність, оскільки, незважаючи на об'єктивність фактичних показників стану підприємства, що аналізуються, остаточний висновок робиться експертом (експертами), а не отримується автоматично згідно зі шкалою/градацією. Крім того, у ситуації неоднозначності деяких показників, експерт обирає найбільш справедливий варіант з огляду на його досвід, кваліфікацію. Ця методика розроблялась для Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій, і її основним завданням є визначення позитивного чи негативного стану підприємства, а для інвестування, крім того важливо виявити ще й особливості позитивного чи негативного стану, що передбачає необхідність другого етапу аналітично-експертного аналізу.

Р. Скалюк зі співавторами, розглядаючи питання аналізу інвестиційної привабливості підприємства, до основних показників, які характеризують інвестиційну діяльність відносить такі показники: рентабельність власного капіталу; частка привілейованих акцій в загальній їх кількості; чистий прибуток на одну привілейовану акцію; рівень дивідендів; курс акцій підприємства [15, с. 116].

Слід відмітити, що нині не існує методики яка б повністю задовольняла принципи та інтереси інвесторів. Більшість підходів пристосовані тільки для акціонерних підприємств або конкретної галузі економіки, а також потребують

					<i>БЕП 33.01.000. КРБ</i>	18
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

значних ресурсів для їх здійснення. Особливою рисою вітчизняних методичних підходів є те, що вони відображають

Висновки до розділу 1

Узагальнюючи тлумачення провідних вітчизняних та іноземних науковців, інвестиції в найширшому тлумаченні можна розуміти як капітал, який вкладається в підприємницьку діяльність з метою отримання прибутку, тобто зростання вартості цього капіталу у довгостроковій перспективі. Інвестиційну привабливість підприємства можна визначити як його приховану ознаку, яка узагальнює комплекс його характеристик, що формалізується за допомогою відповідних кількісних і якісних показників та є основою для прийняття рішень зі сторони потенційних інвесторів. В процесі дослідження теоретико-методичних аспектів оцінки інвестиційної привабливості підприємства доведено, що оцінка інвестиційної привабливості підприємства є необхідною передумовою для вибору подальшої фінансової стратегії його розвитку та обґрунтування доцільності здійснення інвестицій у перспективні проекти. Ефективні управлінські рішення при цьому можуть бути спрямовані на підвищення якості інвестиційного потенціалу підприємства шляхом узгодженого покращення пропорцій між його виробничими елементами, динамічного та гнучкого розвитку внутрішньої структури, згідно із системою стратегічних цілей розвитку. Узагальнюючи погляди вчених, щодо сутності поняття «інвестиційна привабливість» можна акцентувати увагу на інтегральній характеристиці переваг та недоліків об'єкта інвестування, яка дозволяє потенційним інвесторам зробити висновки про необхідність та доцільність вкладення коштів саме в цей суб'єкт господарювання з позиції оптимальності між дохідністю та ризиками інвестування.

Відмічено, що класифікацію факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства доцільно проводити з урахуванням джерел їх походження, що передбачає їх систематизацію на внутрішні та зовнішні. Зовнішні фактори при цьому можуть бути представлені явищами, діями та процесами, які характеризують галузеві особливості господарської діяльності, територіальне розташування підприємства, політико-економічне та соціальне становище в країні. Внутрішні фактори інвестиційної привабливості є характеристиками виробничого потенціалу

					БЕП 33.01.000. КРБ	19
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		19

підприємства, його фінансового стану, управління та корпоративної культури.

В процесі дослідження визначено, що для оцінки інвестиційної привабливості підприємства використовуються дві групи методів: аналіз фінансового стану підприємства на основі фінансової звітності та комплексний аналіз. У переважній більшості методичних підходів основна увага акцентується на показниках фінансового стану. Аналіз наукових праць, присвячених дослідженню методів оцінки інвестиційної привабливості показав, що на даний час не існує єдиної методики, яка б повністю задовольняла інтереси усіх груп потенційних інвесторів, тому слід обирати найбільш достовірну серед існуючих та вводити певні коригуючі коефіцієнти.

					БЕП 33.01.000. КРБ	20
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		20

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

2.1. Сучасний стан розвитку молокопереробної галузі України

Молокопереробна галузь відіграє важливу роль у забезпеченні інвестиційної привабливості країни або регіону з кількох причин та продовжує працювати в умовах воєнного стану. Зокрема, молокопереробна галузь є перспективним сектором для інвестицій. Інвестори бачать потенціал для отримання стабільного прибутку та розширення бізнесу в цьому секторі. За обсягами виробництва молока Україна посідає 32-е місце у світовому рейтингу, молокопереробна галузь може сприяти розширенню експортного потенціалу країни. Україна має природні умови для вирощування якісної сировини для молочної продукції. Після завершення війни це привертатиме іноземних інвесторів, які побачать можливості для розвитку виробництва та експорту молочних продуктів. Інвестування молокопереробної галузі сприяє регіональному розвитку. Виробництво молочних продуктів може бути розташоване в сільських та віддалених районах, де є доступ до сировини та невикористані землі. Це допомагає стимулювати розвиток сільських територій. Ефекти виробництва молочної продукції в сільських районах проникають в інші галузі економіки, такі як транспорт, логістика, упаковка, торгівля та послуги. Це створює нові робочі місця та підвищує рівень доходів в сільських громадах. Крім того, розвиток молокопереробної галузі сприяє підвищенню якості життя населення. Забезпечення доступності молочних продуктів впливає на харчову безпеку та харчові звички громадян. Регулярне споживання молочних продуктів сприяє зміцненню здоров'я, покращенню харчування та забезпеченню необхідних поживних речовин.

У загальному обсязі реалізації продукції харчової промисловості України молокопереробна галузь займає приблизно 11%. Якість і кількість виготовленої підприємствами продукції залежить від обсягів і якості виробленої та переданої на переробку основної сировини – молока, тобто від розвитку тваринництва в країні. Починаючи з 1990-х років, поголів'я великої рогатої худоби (ВРХ) в Україні скоротилося в 6.7 разів. Таке падіння пов'язано з руйнуванням сталих організаційно-економічних відносин з постачальниками матеріальних ресурсів і покупцями

					БЕП 33.01.000. КРБ	Фк
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		21

молока-сировини. У 2022 р. поголів'я ВРХ становило 1673 тис. голів, з яких майже 77% утримується в господарствах населення [17].

На рис. 2.1 представлена динаміка виробництва молока в Україні.

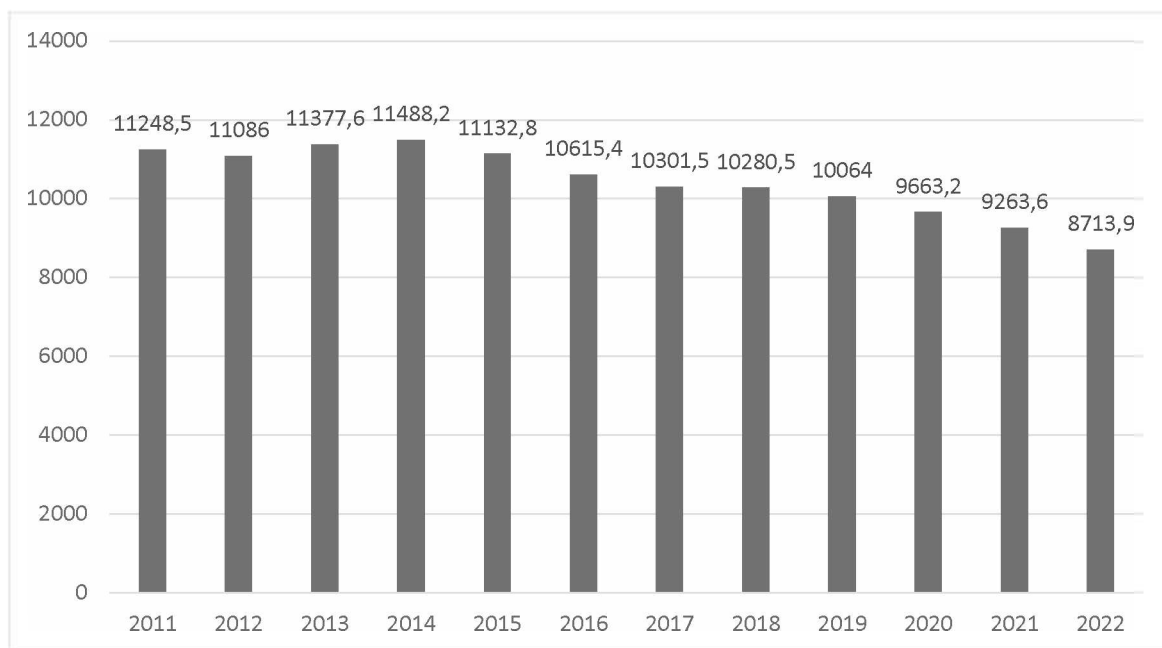

Рис. 2.1 Динаміка виробництва молока в Україні, тис. тонн

Джерело: побудовано автором на основі [18].

У 2023 році в Україні зберіглася тенденція до скорочення поголів'я корів – воно скоротилося ще на понад 95 тис. голів, або 7,1% від показника початку року. Таким чином, загальне поголів'я корів в Україні станом на початок 2024 року прогнорзувалося на рівні 55,5% від показників поголів'я, що були на початку 2015 року [20, с. 63].

Важливою є структура виробництва молока – лише 26% виробляється в сільськогосподарських підприємствах. І це суттєво відбивається на якості: у 2022 р. лише 14,6 % молока гатунку екстра, 36,7 % – вищого гатунку, решта – першого, другого гатунку і несортове.

Зменшення пропозиції молока на ринку в 2022 р. призвело до зниження виробництва більшості молочних продуктів: обробленого молока на 22%, сирів на 3%, кисломолочної продукції на 5% (рис. 2.2).

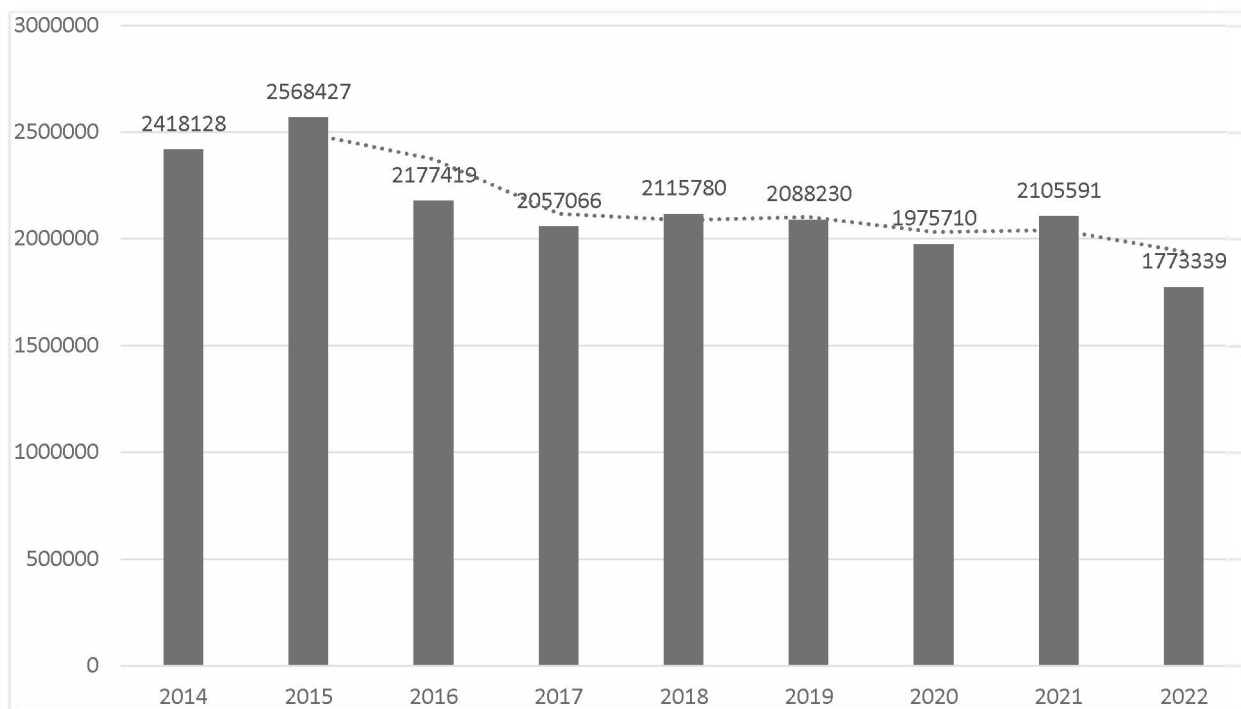

Рис. 2.2 Динаміка виробництва молочної продукції в Україні, тис. тонн

Джерело: побудовано автором на основі [18, 19].

Нині, на ринку молока та молочної продукції України працює досить велика кількість підприємств, зокрема понад 50 % загального обсягу виробництва концентрується на складах десяти великих компаній. Понад 50% молокопереробних компаній має дозвіл на експорт до країн ЄС [20, с. 64]. Серед лідерів молокопереробної галузі є не лише українські виробники, а й транснаціональні корпорації, які мають виробництво в Україні. До них можна віднести ТДВ «Яготинський маслозавод», ТОВ «Молочна компанія «Галичина»», ПрАТ «Дубномолоко», ТОВ «Ласунка», АТ «Модочний альянс», ПрАТ «Новгород Сіверський сирзавод», ПрАТ «Тернопільський молокозавод». Решту ринку розподіляють між собою невеликі компанії та одиничні молокопереробні заводи.

На ринку не тільки дефіцит сировини, галузь відчуває і нестачу кадрів. Частина працівників пішла воювати, хтось виїхав за кордон, відповідно дефіцит кадрів збільшується. Ключовими проблемами галузі є також забезпечення транспортної логістики та безперебійного електропостачання. Війна в Україні посилила невизначеність щодо перспектив розвитку ринку молока і молочних продуктів, особливо це стосується підприємств, які опинилися у зоні бойових дій. Ці підприємства зіштовхнулися з рядом проблем, що в найближчій перспективі

Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

визначатиме загальний стан ринку [21]. Зокрема, за майже два роки великої війни молочна галузь втратила 39 підприємств у Харківській, Луганській, Донецькій, Херсонській, Миколаївській, Сумській та Запорізькій областях.

Основні показники молокопереробного сектору в Україні

	1990	2003	2020	2021	2022	2023(f)
Кількість молокопереробних підприємств, од.	643	441	192	178	120	112
Виробництво молока, млн т	24,5	13,67	9,8	8,7	7,64	7,36
Перероблено молока, млн т	18	4,5	3,5	3,2	2,72	2,96
Продукція з незбираного молока, тис. т	6 430	1 230	1 010	1046	771	820
Вершкове масло, тис.т	441,1	145,3	87,5	77,2	70,6	68,3
Сир, тис. т	183,8	167,8	115,8	111,2	89	88,4
Сухе молоко, тис.т	61,1	19,8	29,4	34,1	34	29,7
Згущене молоко, тис.т	166	101,4	74,5	75,8	60	62
Споживання молока на душу населення, кг	373	240	221(185)	198	?	?

(f) - експертна оцінка

Sources: State Statistics Service of Ukraine. UO EUK/CMO/21

СПІЛКА МОЛОЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Рис. 2.3 Основні показники молокопереробного сектору в Україні

Джерело: [22].

Ринок споживання молочних продуктів і у 2023 році він збільшився на 7%. Це відбулося в тому числі за рахунок:

- відносної стабілізації цін на молочну продукцію у порівнянні з інфляцією (продовольча інфляція нижча, ніж загальна);
- повернення частини мігрантів з-за кордону (близько 1 млн);
- посилення тіньового ринку;
- збільшення попиту зі сторони населення за рахунок покращення сімейного бюджету військових;
- збільшення попиту зі сторони HoReCa [22].

2.2. Техніко-економічна характеристика та перспективи розвитку ТДВ «Яготинський маслозавод»

Товариство з додатковою відповідальністю (далі ТДВ) «Яготинський маслозавод» є сьогодні одним з найбільших виробників молочної продукції в Україні [25].

					БЕП 33.01.000. КРБ	24
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		24

Яготинський маслозавод має довгу історію, яка починається у другій половині XIX століття. У 1868 році в Яготині було засновано перший молочний завод, де почали виробляти вершкове масло вручну. З часом завод розширювався, модернізувався і впроваджував нові технології.

У 1990-х роках, після отримання незалежності Україною, Яготинський маслозавод пройшов процес приватизації та почав працювати діяльність як ПАТ «Яготинський маслозавод». Нові власники інвестували значні кошти в модернізацію та розширення виробничих потужностей. Завод став одним з найбільш сучасних і технологічно розвинених молочних підприємств в Україні.

Організаційна структура товариства представлена на рис. 2.4

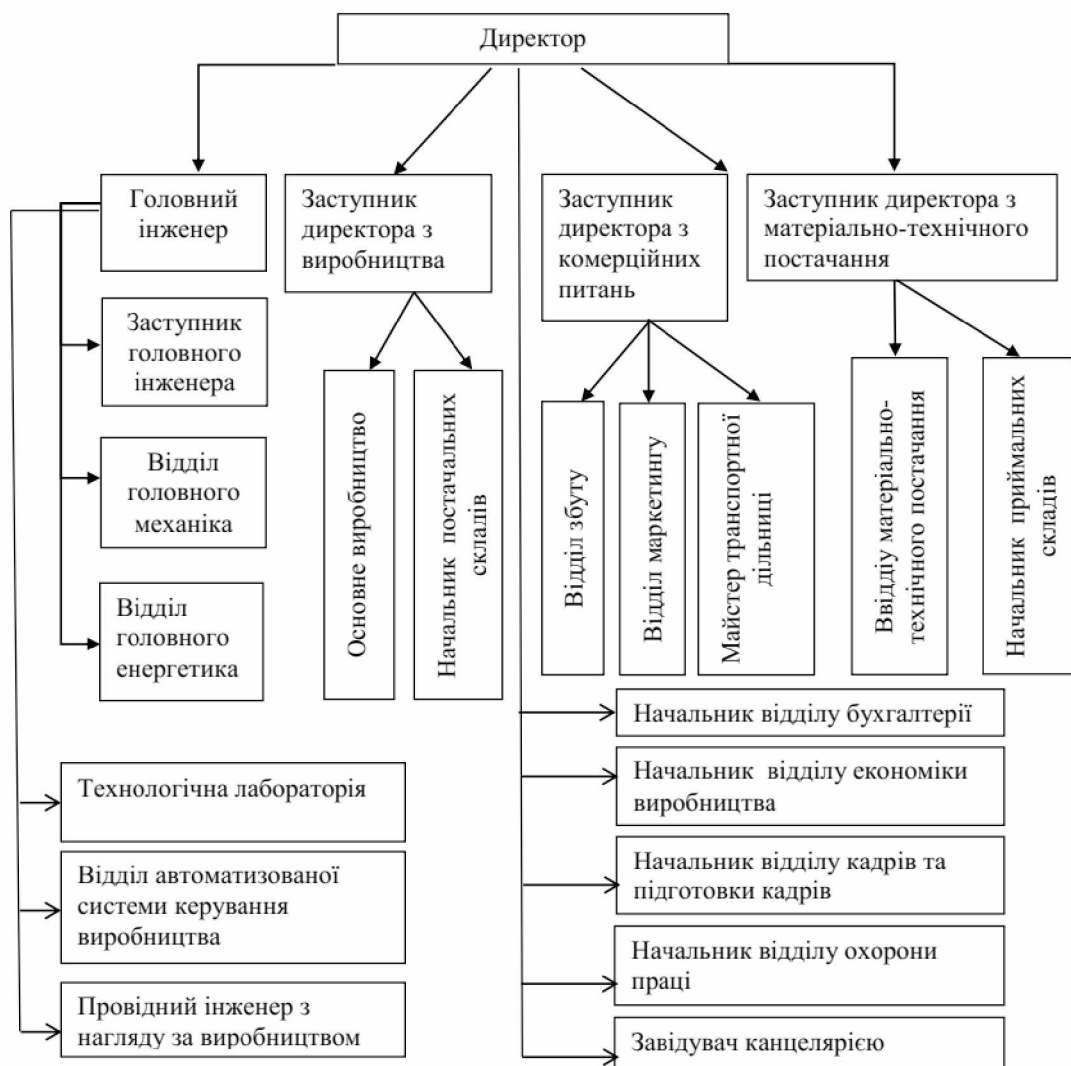

Рис. 2.4. Організаційна структура ТДВ «Яготинський маслозавод»

Сьогодні ТДВ «Яготинський маслозавод» входить до холдингу АТ «Молочний альянс» і випускає 16 видів молочної продукції під торговою маркою «Яготинське».

Продукція підприємств холдингу випускається під торговими марками «Молочний шлях», «Славія», «Здорово», «Яготинське».

Сьогодні компанія випускає понад 36 видів молочної продукції, в тому числі молоко, вершки, кефір, закваска, йогурт, масло, сметана, сир твердий, сир кисломолочний, айран, ряжанка, геролакт, сиркові десерти.

Заслуговує на увагу також філія ТДВ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» – унікальний для України окремо побудований спеціалізований завод з виробництва дитячого молочного харчування, оснащений найсучаснішим обладнанням світових виробників. Завод випускає повний асортимент молочної продукції для дітей віком від 6 місяців під торговою маркою «Яготинське для дітей». Він розташований у селищі Згурівка Київської області, недалеко від Яготинського маслозаводу.

Політика підприємства в сфері якості та безпечності харчових продуктів направлена на випуск якісної та безпечної продукції, виконання вимог замовників та постійне поліпшення інтегрованої системи управління якістю та безпечністю харчових продуктів.

Підприємство постійно вивчає передові технології в галузі виробництва молочної продукції, аналізує ринкові тренди, смаки споживачів, стан та перспективи розвитку ринків молочних продуктів харчування.

Перспективи розвитку підприємства спрямовані на вирішення таких питань, як покращення санітарного стану підприємства, впровадження більш глибокої обробки сировини, економія енергоресурсів.

Головні завдання перспективного розвитку діяльності підприємства наступні:

- Розширення асортименту інноваційних функціональних продуктів харчування з пробіотиками та підвищеним вмістом білку на основі технічної бази підприємства з застосуванням сучасних технологій ультрафільтрації та ультрапастеризації, що значно посилить конкурентні позиції на високомаржинальних ринках продуктів з високою доданою вартістю.

- Збільшення обсягів продажів за рахунок впровадження виваженої та економічно обгрунтованої цінової політики, проведення маркетингових активностей в медіа (телебачення, соціальні мережі) та підтримка лояльності споживачів

					БЕП 33.01.000. КРБ	26
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		26

регулярними ціновим акціями, особливо на соціально значущі категорії продуктів харчування.

- Освоєння нових ринкових сегментів, зокрема, перспективного ринку молока з тривалими термінами придатності в пакуванні Тетра-Пак, зміна рецептур йогуртів та наповнення їх додатковими функціональними добавками (натуральні фруктово-ягідні наповнювачі, пробіотики, вітамінні комплекси), розширення присутності в категорії HoReCa з ультрапастеризованим молоком, кисломолочним сиром великих форматів пакування, блочних сирів паста-філата для піцерій.

- Залучення до активної співпраці регіональні мережі та розширення співпраці в західних регіонах з національними мережами супермаркетів, що надасть можливість потенційним покупцям здійснити свій намір з придбання наших традиційних та нових продуктів та збільшить питому вагу продажів на ринку.

Усі перелічені магістральні шляхи розвитку підприємства безумовно мають бути скориговані в умовах військової агресії РФ та адаптовані на виконання, передусім, соціальних функцій.

2.3. Аналіз ефективності діяльності та інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський маслозавод»

Аналіз виробництва та реалізації продукції ТДВ «Яготинський маслозавод»

Для загального аналізу динаміки обсягу виробленої на ТДВ «Яготинський маслозавод» продукції складемо аналітичну таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз обсягу виробленої продукції ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник	Попер. рік	Наступн. рік	Відхилення	
			абс	відн
1. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ і акцизного збору), тис. грн				
у діючих цінах	2914103	3843030	928927	31,9
у порівняних цінах	2914103	3288866	374763	12,9
2. Фактично вироблено продукції, тонн	109865	123994	14129	12,9
3. Середньорічна виробнича потужність, тонн	152000	154500	2500	1,6
4. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,723	0,803	0,080	11,0

Як засвідчують наведені в таблиці 2.1 розрахунки, в наступн. році в порівнянні з попереднім роком загальний обсяг виробленої продукції у діючих цінах збільшився на

					БЕП 33.01.000. КРБ	27
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

В таблиці 2.3 визначимо вплив зміни структури продукції підприємства на вартісний показник виробничої програми.

Таблиця 2.3

Вплив зміни структури продукції на обсяг продукції у вартісному виразі

Найменування продукції	Фактично вироблено продукції, тонн		Структура, %		Ціна 1 тонни, тис. грн	Наст. рік за строю попер.	Відхилення	
	Попер. рік	Наст. рік	Поп. рік	Наст. рік			тонн	тис. грн
Молоко питне	68025	74959	61,9	60,5	21,5	76773,2	-1814,2	-38970
Кисломолочна продукція	37307	43912	34,0	35,4	37,4	42104,8	1807,2	67571
Сирно-творожна продукція	4533	5123	4,1	4,1	115,4	5116,0	7,0	812
Разом	109865	123994	100,0	100,0	-	123994,0	-	29414

Наведені в таблиці розрахунки дають підстави зробити висновок про позитивні зміни в структурі продукції підприємства. Так, внаслідок збільшення питомої ваги в структурі виробництва більш дорогої продукції (кисломолочної) і зменшення питомої ваги більш дешевої (молока питного), додатковий обсяг виробництва у вартісному виразі склав 29414 тис. грн.

Для аналізу реалізації продукції та попередньої оцінки комерційної діяльності складемо таблицю 2.4.

Таблиця 2.4

Співвідношення обсягу реалізованої продукції та виробленої продукції

Показник	Попер. рік	Наст. рік	Відхилення	
			абс	відн
1. Обсяг виробленої промислової продукції в діючих цінах (без ПДВ і акцизного збору), тис. грн	2914103	3843030	928927	31,9
2. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ і акцизного збору), тис. грн	3106661	3736091	629430	20,3
3. Відхилення обсягу реалізації від обсягу виробництва, тис. грн	-192558	106939	299497	-155,5

З наведених розрахунків видно, що в попер. році відхилення обсягу реалізованої продукції від обсягу виробленої продукції становило -192558 тис. грн, що складало 6,6% від загального обсягу виробленої в цьому році продукції, в той час,

як в наст. році відхилення обсягу реалізованої продукції від обсягу виробленої продукції становило вже 106939 тис. грн або 2,7% від фактичного обсягу виробництва в цьому році. В цілому можна зробити висновок про стабільність та збалансованість виробництва та реалізації продукції, що з позитивної сторони характеризує менеджмент підприємства.

Аналіз формування та використання виробничих фондів

Для аналізу динаміки основних засобів підприємства складемо аналітичну таблицю 2.5.

Таблиця 2.5

Зміна наявності основних засобів і їхньої динаміки

Основні засоби	Наявність на початок року	Надійшло у звітному році		Вибуло у звітному році		Наяв-ть на кінець року	Відхилення	
		всього	у т. ч. нових	всього	у т. ч. ліквідо-вано		абс	відн
Попередній рік								
Усього по підприємству, у т. ч.	733629	42586	42586	2454	0	773761	40132	5,5
Основні засоби основного виду діяльності	733629	42586	42586	2454	0	773761	40132	5,5
Основні засоби інших галузей	0	0	0	0	0	0	0	0
Невиробничі основні засоби	0	0	0	0	0	0	0	0
Наступний рік								
Усього по підприємству, у т.ч.	773761	41158	41158	3002	0	811917	38156	4,9
Основні засоби основного виду діяльності	773761	41158	41158	3002	0	811917	38156	4,9
Основні засоби інших галузей	0	0	0	0	0	0	0	0
Невиробничі основні засоби	0	0	0	0	0	0	0	0

Як свідчать з наведені розрахунки, у попер. році вартість ОЗ підприємства на кінець року в цілому збільшилася на 40132 тис. грн або 5,5%, що стало наслідком зростання вартості основних засобів основного виду діяльності на цю суму. В наступн. році вартість ОЗ зросла на 38156 тис. грн або 4,9%, що як і в попер. році стало наслідком збільшення на цю суму вартості ОЗ основного виду діяльності. Динаміка вартості ОЗ та їх структура в цілому є ефективними, оскільки свідчать про

									30
									30
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата	БЕП 33.01.000. КРБ				30

те, що підприємство нарощує свій потенціал та зосереджує ресурси в операційній діяльності.

Для аналізу технічного стану основних засобів складено таблицю 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз технічного стану основних засобів

Показник	На початок року	На кінець року	Відхилення
Попередній рік			
Первісна вартість основних засобів, тис. грн	733629	773761	40132,0
Знос, тис. грн	288683	356510	67827,0
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	444946	417251	-27695,0
Коефіцієнт придатності	0,607	0,539	-0,067
Коефіцієнт зносу	0,393	0,461	0,067
Наступний рік			
Первісна вартість основних засобів, тис. грн	773761	811917	38156,0
Знос, тис. грн	356510	421376	64866,0
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн	417251	390541	-26710,0
Коефіцієнт придатності	0,539	0,481	-0,058
Коефіцієнт зносу	0,461	0,519	0,058

Протягом 2-ох років при зростанні первісної вартості ОЗ відбувалося зниження їх залишкової вартості. Значення коефіцієнтів придатності й зносу та їхня динаміка, свідчать про погіршення цього стану, як в попер. році (на 0,067 скоротився коефіцієнт придатності при відповідному збільшенні коефіцієнта зносу), так і в наст. році (на 0,058 скоротився коефіцієнт придатності при відповідному збільшенні коефіцієнта зносу). Отже, в цілому, протягом досліджуваного періоду відбулися відчутні негативні зміни в технічному стані основних засобів підприємства.

Для аналізу показників ефективності використання основних засобів складено аналітичну таблицю 2.7.

Таблиця 2.7

Показники ефективності використання основних засобів

Показник	Попер. рік	Наст. рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої продукції в порівнянних цінах (без ПДВ), тис. грн	2914103	3288866	374763
2. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	753695	792839	39144
3. Фондовіддача, грн/грн	3,866	4,148	0,282
4. Фондоємність, грн/грн	0,259	0,241	-0,018

Як свідчать результати проведених розрахунків, в наст. році в порівнянні з попереднім роком ефективність використання ОЗ основного виду діяльності підвищилася: на кожну гривню вартості основних засобів обсяг виробленої продукції збільшився на 28,2 коп., про що свідчить зростання на цю величину показника фондівіддачі.

Для аналізу складу, структури й динаміки другої частини виробничих ресурсів підприємства, а саме оборотних коштів, складемо аналітичну таблицю 2.8.

Таблиця 2.8

Склад, структура й динаміка оборотних коштів

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Попередній рік						
Оборотні кошти	1027446	100,00	1142041	100,00	114595	11,2
Виробничі запаси	80177	7,80	75361	6,60	-4816	-6,0
Незавершене виробництво	5528	0,54	6854	0,60	1326	24,0
Готова продукція	75317	7,33	80394	7,04	5077	6,7
Товари	5188	0,50	3048	0,27	-2140	-41,2
Дебіторська заборгованість	849588	82,69	940443	82,35	90855	10,7
Грошові кошти	10217	0,99	31692	2,78	21475	210,2
Інші оборотні кошти	1182	0,12	3872	0,34	2690	227,6
Витрати майбутніх періодів	249	0,02	377	0,03	128	51,4
Наступний рік						
Оборотні кошти	1142041	100,00	1604930	100,00	462889	40,5
Виробничі запаси	75361	6,60	117522	7,32	42161	55,9
Незавершене виробництво	6854	0,60	6581	0,41	-273	-4,0
Готова продукція	80394	7,04	37927	2,36	-42467	-52,8
Товари	3048	0,27	3435	0,21	387	12,7
Дебіторська заборгованість	940443	82,35	1426725	88,90	486282	51,7
Грошові кошти	31692	2,78	7818	0,49	-23874	-75,3
Інші оборотні кошти	3872	0,34	4470	0,28	598	15,4
Витрати майбутніх періодів	377	0,03	452	0,03	75	19,9

Як видно з таблиці, протягом всього періоду дослідження в структурі оборотних коштів найбільшу питому вагу мала дебіторська заборгованість (82,69% і 82,35% на початку та кінці попереднього року відповідно та 88,90% наприкінці наст. року). Серед інших елементів оборотних коштів значиму вагу також мали виробничі запаси (7,80% і 6,60% на початку та кінці попереднього року відповідно та 7,32% наприкінці наст. року) та готова продукція (7,33% і 7,04% на початку та кінці попереднього року відповідно та 2,36% наприкінці наст. року).

В цілому структура й абсолютна величина всіх елементів оборотних коштів недостатньо ефективна: велика питома вага фондів обігу (дебіторської

заборгованості, грошових коштів та готової продукції) свідчить про значне зосередження коштів у сфері обігу, де не створюється нова вартість.

Для аналізу ефективності використання оборотних коштів за допомогою відповідних аналітичних показників складемо таблицю 2.9.

Таблиця 2.9

Показники оборотності оборотних коштів

Показник	Попер. рік	Наст. рік	абсолютне відхилення
1. Обсяг реалізованої продукції (без ПДВ), тис. грн	3106661,0	3736091,0	629430,0
2. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	1084743,5	1373485,5	288742,0
3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	2,86	2,72	-0,14
4. Швидкість одного обороту оборотних коштів, днів	127,4	134,2	6,7
5. Коефіцієнт завантаження оборотних коштів	0,349	0,368	0,018

Як свідчать дані таблиці 2.9, у наст. році в порівнянні з попереднім роком оборотність ОК знизилася на 0,14 обороти, швидкість одного обороту зросла на 6,7 дні, коефіцієнт завантаження ОК збільшився на 0,018 грн. Уповільнення оборотності ОК з негативної сторони характеризує роботу підприємства по управлінню оборотними активами підприємства.

Аналіз трудових ресурсів, ефективності їх використання та оплати праці

Для аналізу руху робочої сили складемо аналітичну таблицю 2.10.

Таблиця 2.10

Показники руху робочої сили

Показник	Попер. рік	Наст. рік	Відхилення
1. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	901	900	-1
2. Прийнято працівників, осіб	88	89	1
3. Вибуло працівників, осіб	91	90	-1
з них по негативним причинам (за власним бажанням, звільнено за прогул і інші порушення трудової дисципліни, невідповідність займаній посаді)	91	90	-1
4. Коефіцієнт обороту по прийому	0,098	0,099	0,001
5. Коефіцієнт обороту по вибуттю	0,101	0,100	-0,001
6. Коефіцієнт плинності робочої сили	0,101	0,100	-0,001

В наст. році в порівнянні з попереднім роком середньооблікова чисельність штатних працівників зменшилася на 1 особу. Значення показників руху робочої сили, а також динаміка цих показників, свідчать про те, що, в обидвох роках на підприємстві спостерігається незначний рух робочої сили, що є позитивною ознакою роботи підприємства по управлінню кадровим потенціалом.

Для оцінки ефективності використання трудових ресурсів складемо таблицю 2.11.

Таблиця 2.11

Показники ефективності використання трудових ресурсів

Показник	Попер. рік	Наст. рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг виробленої продукції в порівнянних цінах (без ПДВ), тис. грн	2914103	3288866	374763
2. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	901	900	-1
3. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	753695	792839	39144
4. Продуктивність праці, тис. грн.	3234,3	3654,3	420,0
5. Фондоозброєність праці, тис. грн/ос.	836,5	880,9	44,4

Як свідчать результати проведених розрахунків, в наст. році в порівнянні з попереднім роком ефективність використання трудових ресурсів в цілому підвищилася, про що насамперед свідчить зростання на 420,0 тис. грн показника продуктивності праці. Також варто відзначити зростання на 44,4 тис. грн показника фондоозброєності праці, який характеризує рівень забезпечення господарських процесів технічними засобами, що є позитивним явищем. Таким чином, можна констатувати високий рівень ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві.

Аналіз собівартості продукції й витрат на виробництво

Аналіз проведемо методом порівняння фактичної питомої ваги кожного елемента витрат на виробництво з питомою вагою у попередньому році. Для цього складемо аналітичну таблицю 2.12.

роком зменшився на 11,3 коп. і склали 82,0 коп. Зниження цього показника з позитивної сторони характеризує роботу підприємства по управлінню витратами.

Аналіз прибутку та рентабельності діяльності підприємства

Для аналізу рівня й динаміки фінансових результатів підприємства відповідно до вимог чинного законодавства щодо складання фінансової та статистичної звітності та послідовності формування фінансових результатів складемо таблицю 2.14.

Таблиця 2.14

Фінансові результати ТДВ «Яготинський маслозавод»

Найменування статті	Абсолютне значення		Відхилення	
	Поп. рік	Наст. рік	Абс.	Відн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3106661	3736091	629430	20,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2784504	3090847	306343	11,0
Валовий прибуток	322157	645244	323087	100,3
Інші операційні доходи	23650	47017	23367	98,8
Адміністративні витрати	33130	37602	4472	13,5
Витрати на збут	254742	296742	42000	16,5
Інші операційні витрати	34147	65926	31779	93,1
Фінансовий результат від операційної діяльності	23788	291991	268203	1127,5
Фінансові доходи	1512	1745	233	15,4
Фінансові витрати	58650	882	-57768	-98,5
Інші доходи	90142	116777	26635	29,5
Інші витрати	57127	0	-57127	-100,0
Фінансовий результат до оподаткування	-63319	177841	241160	-
Витрати з податку на прибуток	0	22202	22202	-
Чистий фінансовий результат	-63319	155639	218958	-

Як видно з таблиці, чистий прибуток підприємства в наст. році збільшився на 218958 тис. грн склавши в цьому році 155639 тис. грн: підприємству вдалося подолати збитковість діяльності, що мало місце в поперед. році, та отримати в наст. році чистий прибуток в розмірі 155639 тис. грн. Аналіз динаміки та абсолютних значень показників доходів та витрат підприємства дозволяє зробити висновок, що дані зміни є, головним чином, наслідком зростання валового прибутку на 323087 тис. грн, що в свою чергу стало наслідком переважного зростання чистого доходу від реалізації продукції (+629430 тис. грн) над собівартістю реалізованої продукції (+306343 тис. грн). Також варто відзначити, що при зростанні інших операційних доходів на 23367 тис. грн, розмір поза виробничих витрат (адміністративних, інших операційних та витрат на збут) збільшився на 78251 тис. грн, що дає підстави

говорити про зниження ефективності операційної діяльності підприємства, яка безпосередньо не відноситься до виробництва продукції. На увагу також заслуговує факт значного зростання інших доходів (+26635 тис. грн) при значному скороченні фінансових (-57768 тис. грн) та інших (-57127 тис. грн) витрат. Однак, з урахуванням несистемності (для ТДВ «Яготинський маслозавод») даних джерел формування прибутку, робити зважені висновки щодо ефективності фінансової та іншої (насамперед, інвестиційної) діяльності з точки зору формування фінансових джерел підприємства є вкрай проблематичним. Резюмуючи все вищесказане можна відзначити, що основною причиною зростання кінцевого фінансового результату підприємства (чистого прибутку) є підвищення ефективності операційної діяльності в цілому та виробництва продукції зокрема. З метою поглибленої оцінки прибутковості діяльності проведемо аналіз показників рентабельності підприємства.

Для аналізу показників рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод» складемо таблицю 2.15.

Таблиця 2.15

Показники рентабельності ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник	Попер. рік	Наст. рік	Абс. відхилення
Капітал підприємства, тис. грн	1562012,5	1801819,5	239807
Власний капітал підприємства, тис. грн	561092,5	607220,5	46128
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	3106661	3736091	629430
Виробничі фонди (основні засоби та оборотні кошти), тис. грн	1838439	2166325	327886
Витрати операційної діяльності, тис. грн	2721434	3152908	431474
Чистий прибуток, тис. грн	-63319	155639	218958
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн	23788	291991	268203
Рентабельність капіталу, %	-4,05	8,64	12,69
Рентабельність власного капіталу, %	-11,28	25,63	36,92
Рентабельність продажів, %	0,77	7,82	7,05
Рентабельність продукції, %	0,87	9,26	8,39
Рентабельність виробництва, %	1,29	13,48	12,18

В наст. році порівняно з попереднім роком зросли всі показники рентабельності, розраховані за прибутком від операційної діяльності (рентабельність продукції, продажів та виробництва), що свідчить про підвищення прибутковості операційної діяльності. Абсолютні значення показників рентабельності в наст. році мають високі

значення, що в цілому говорить про високий рівень інвестиційної привабливості підприємства.

Аналіз фінансових джерел формування засобів підприємства

Для аналізу структури та динаміки балансу ТДВ «Яготинський маслозавод» складемо аналітичну таблицю 2.16.

Таблиця 2.16

Склад та структура майна ТДВ «Яготинський маслозавод»

Стаття балансу	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абс. величини		В стр-рі
					Абсолютне	Відносне	
Попередній рік							
Актив							
Необоротні активи	521959	432579	33,7	27,5	-89380	-17,1	-6,2
Оборотні активи	1027446	1142041	66,3	72,5	114595	11,2	6,2
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
Баланс	1549405	1574620	100,0	100,0	25215	1,6	-
Пасив							
Власний капітал	592784	529401	38,3	33,6	-63383	-10,7	-4,6
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	201451	247574	13,0	15,7	46123	22,9	2,7
Поточні зобов'язання і забезпечення	755170	797645	48,7	50,7	42475	5,6	1,9
Зобов'язання, пов'язані з групами вибуття	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
Баланс	1549405	1574620	100,0	100,0	25215	1,6	-
Наступний рік							
Актив							
Необоротні активи	432579	424089	27,5	20,9	-8490	-2,0	-6,6
Оборотні активи	1142041	1604930	72,5	79,1	462889	40,5	6,6
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
Баланс	1574620	2029019	100,0	100,0	454399	28,9	-
Пасив							
Власний капітал	529401	685040	33,6	33,8	155639	29,4	0,1
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	247574	253895	15,7	12,5	6321	2,6	-3,2
Поточні зобов'язання і забезпечення	797645	1090084	50,7	53,7	292439	36,7	3,1
Зобов'язання, пов'язані з групами вибуття	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
Баланс	1574620	2029019	100,0	100,0	454399	28,9	-

Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 33.01.000. КРБ

48

38

Протягом попер. року капітал підприємства збільшився на 25215 тис. грн (1,6%), що відбулося внаслідок збільшення оборотних активів (114595 тис. грн або 11,2% у відносному виразі) при зменшенні необоротних активів (-89380 тис. грн або 17,1%). У наступн. році капітал підприємства збільшився на 454399 тис. грн, що складає 28,9%. При цьому відбулося подальше зменшення необоротних активів (-8490 тис. грн або 2,0%) при значному збільшенні оборотних активів (462889 тис. грн або 40,5%). Таким чином, загальне збільшення майна підприємства відбулося внаслідок збільшення оборотних активів, тобто найбільш мобільних активів. Також можна відзначити, що протягом двох досліджуваних років підприємство має «легку» структуру активів (більше 60% в структурі активів належить оборотним активам), яка дозволяє швидко адаптовуватись до мінливих зовнішніх умов та забезпечує високу мобільність засобів підприємства.

Для оцінки ефективності використання засобів підприємства визначимо динаміку зміни (темп зростання) валюти балансу (Твб):

$$Твб = \frac{(Вб_{2022 \text{ кінець}} + Вб_{2022 \text{ початок}})/2}{(Вб_{2021 \text{ кінець}} + Вб_{2021 \text{ початок}})/2} = \frac{(2029019 + 1574620)/2}{(1574620 + 1549405)/2} = 1,15 \quad (2.2)$$

З урахуванням того, що темп зростання чистого доходу від реалізації продукції склав 1,20 (3736091/3106661), можна говорити про випереджаюче зростання результатів діяльності над майном або активами підприємства, що відповідає критерію ефективності (отримання максимальних результатів при мінімальних ресурсах, що в даному випадку формалізується у вигляді відповідних темпів зростання).

Заслуговує на увагу той факт, що протягом всього періоду дослідження капітал підприємства формується переважно за рахунок позикових коштів, насамперед, короткострокових, що свідчить про високий рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування і є ознакою значного фінансового ризику. Для більш детального аналізу джерел фінансових ресурсів складемо таблицю 2.17.

					<i>БЕП 33.01.000. КРБ</i>	39
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		39

**Склад та структура джерел фінансових ресурсів ТДВ «Яготинський
маслозавод»**

Стаття пасиву	Абсолютна величина		Структура		Відхилення		
	На початок року	На кінець року	На початок року	На кінець року	Абсолютної величини		В стр-рі
					абс	відн	
Попередній рік							
1. Власний капітал	592784	529401	38,3	33,6	-63383	-10,7	-4,6
1.1 Статутний капітал	3797	3797	0,2	0,2	0	0,0	0,0
1.2 Капітал у дооцінках	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
1.3 Додатковий капітал	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
1.4 Резервний капітал	1528	1528	0,1	0,1	0	0,0	0,0
1.5 Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	587459	524076	37,9	33,3	-63383	-10,8	-4,6
1.6 Інші джерела власних коштів	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	201451	247574	13,0	15,7	46123	22,9	2,7
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	755170	797645	48,7	50,7	42475	5,6	1,9
3.1 Короткострокові кредити банків	216608	378396	14,0	24,0	161788	74,7	10,1
3.2 Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	201194	228624	13,0	14,5	27430	13,6	1,5
3.3 Інша поточна кредиторська заборгованість	331595	184314	21,4	11,7	-147281	-44,4	-9,7
3.4 Доходи майбутніх періодів	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
3.5 Інші поточні зобов'язання	5773	6311	0,4	0,4	538	9,3	0,0
4. Зобов'язання, пов'язані з групами вибуття	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
Баланс	1549405	1574620	100,0	100,0	25215	1,6	-
Наступний рік							
1. Власний капітал	529401	685040	33,6	33,8	155639	29,4	0,1
1.1 Статутний капітал	3797	3797	0,2	0,2	0	0,0	-0,1
1.2 Капітал у дооцінках	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
1.3 Додатковий капітал	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
1.4 Резервний капітал	1528	1528	0,1	0,1	0	0,0	0,0
1.5 Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	524076	679715	33,3	33,5	155639	29,7	0,2
1.6 Інші джерела власних коштів	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	247574	253895	15,7	12,5	6321	2,6	-3,2
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	797645	1090084	50,7	53,7	292439	36,7	3,1

Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 33.01.000. КРБ

40

40

3.1 Короткострокові кредити банків	378396	366248	24,0	18,1	-12148	-3,2	-6,0
3.2 Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	228624	214804	14,5	10,6	-13820	-6,0	-3,9
3.3 Інша поточна кредиторська заборгованість	184314	502174	11,7	24,7	317860	172,5	13,0
3.4 Доходи майбутніх періодів	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
3.5 Інші поточні зобов'язання	6311	6858	0,4	0,3	547	8,7	-0,1
4. Зобов'язання, пов'язані з групами вибуття	0	0	0,0	0,0	0	-	0,0
Баланс	1574620	2029019	100,0	100,0	454399	28,9	-

Протягом 2-ох років в структурі джерел фінансування діяльності підприємства в цілому відбулися незначні зміни.

Аналізуючи структуру кожного елементу фінансових джерел підприємства можна відзначити наступне:

– нерозподілений прибуток, протягом аналізованих років має високі абсолютні значення та значну питому вагу в структурі фінансових джерел підприємства;

– в структурі поточних зобов'язань, які на сьогоднішній день для підприємства є основним фінансовим джерелом коштів, найбільшу питому вагу має поточна кредиторська заборгованість. Цей елемент позикових коштів відповідно до групування усіх зобов'язань по строковості погашення є найбільш загрозливим для підприємства з точки зору забезпечення його ліквідності та платоспроможності. Отже в цілому можна констатувати, що на підприємстві надлишковий рівень поточної кредиторської заборгованості, що є негативним явищем та вимагає від менеджменту підприємства прийняття заходів по оптимізації структури капіталу. Також можна відзначити, що значний рівень фінансового ризику, викликаний описаною вище обставиною, є чинником, який знижує інвестиційну привабливість підприємства.

Наступним етапом оцінки інвестиційної привабливості підприємства є аналіз фінансових коефіцієнтів, який дає можливість більш ґрунтовно (порівняно з вертикальним та горизонтальним аналізом пасиву балансу) визначити коло основних проблем та оцінити перспективи його розвитку.

					БЕП 33.01.000. КРБ	Аж
						41
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

Для аналізу фінансових коефіцієнтів ТДВ «Яготинський маслозавод» складемо таблицю 2.18.

Таблиця 2.18

Фінансові коефіцієнти ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник	Попер. рік	Наст. рік	Абсолютне відхилення	Напрямок позитивної зміни
Вихідні дані				
Власний капітал, тис. грн	561092,5	607220,5	46128	
Позиковий капітал, тис. грн	1000920	1194599	193679	
Активи, тис. грн	1562012,5	1801819,5	239807	
Оборотні активи, тис. грн	1084743,5	1373485,5	288742	
Необоротні активи, тис. грн	477269	428334	-48935	
Поточні зобов'язання, тис. грн	776407,5	943864,5	167457	
Гроші та їх еквіваленти, тис. грн	20954,5	19755	-1199,5	
Запаси, тис. грн	165933,5	165561	-372,5	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	3106661	3736091	629430	
Чистий прибуток, тис. грн	-63319,0	155639,0	218958	
Робочий капітал (Net Working Capital, NWC), тис. грн	308336	429621	121285	
Результати розрахунків				
Коефіцієнт приросту власного капіталу	-0,113	0,256	0,369	max
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,359	0,337	-0,022	не менше 0,5
Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу (коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт фінансового левериджу)	1,784	1,967	0,183	не більше 1
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	0,561	0,508	-0,052	не менше 1
Коефіцієнт довгострокового фінансового забезпечення	1,176	1,418	0,242	0,5-0,7
Коефіцієнт власної платоспроможності	0,397	0,455	0,058	max
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,284	0,313	0,029	не менше 0,2
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,550	0,708	0,158	не менше 0,5

Коефіцієнт приросту власного капіталу ТДВ «Яготинський маслозавод» в попер. році склав -0,113 (звужене відтворення власного капіталу), а в наст. році збільшився на 0,369 та склав 0,256 (розширене відтворення власного капіталу). Таким чином, можна зробити висновок, що процеси відтворення власного капіталу прискорилися, що є позитивним явищем його інвестиційної привабливості в

найближчому майбутньому. Значення таких коефіцієнтів, як автономії (незалежності), співвідношення позикового та власного капіталу (коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт фінансового левериджу) та фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування) свідчать про недостатній рівень незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, високий рівень ризикованості діяльності та наявність загрози втрати ліквідності та платоспроможності підприємства. Все вищезазначене свідчить про наявність значних вад в забезпеченні інвестиційної привабливості підприємства. Серед позитивних моментів слід відзначити тенденцію зазначених коефіцієнтів до покращення, яка намітилася в наступному році.

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу за моделлю DuPont

Одним з найбільш важливих показників оцінки інвестиційної привабливості з точки зору як забезпечення інтересів інвестора так і з точки зору можливостей суб'єкта інвестування щодо генерування прибутку є рентабельність власного капіталу. Аналіз рентабельності власного капіталу таким чином є важливою діагностичною процедурою щодо оцінки як фактичного рівня інвестиційної привабливості, так і визначення основних резервів щодо її підвищення.

Отже, з метою оцінки інвестиційної привабливості через визначення впливу на прибутковість власного капіталу підприємства ефективності основної (операційної), фінансової та інвестиційної його діяльності проведемо факторний аналіз рентабельності власного капіталу (ROE) по моделі Дюпон.

Трьохфакторна модель рентабельності власного капіталу Дюпон має наступний вигляд:

$$РВК = \frac{ЧП}{ВК} = \frac{ЧП}{РП} * \frac{РП}{А} * \frac{А}{ВК} \quad (2.3)$$

де ЧП – чистий прибуток;

РП – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

А – активи (майно) підприємства;

ВК – власний капітал.

Таким чином, маємо наступну модель рентабельності власного капіталу:

$$Рок = Рпр * Коб а * Фл,$$

де Рпр – рентабельність продажів;

					БЕП 33.01.000. КРБ	~~42~~
						43
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Коб а – коефіцієнт оборотності активів;

Фл – показник фінансового левериджу (структури капіталу).

В таблиці 2.19 наведемо вихідну інформацію для побудови моделі для ТДВ «Яготинський маслозавод».

Таблиця 2.19

Вихідна інформація для побудови моделі DuPont ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник	Попер. рік	Наст. рік
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	3130311	3783108
Чистий прибуток, тис. грн	-63319	155639
Власний капітал, тис. грн	561092,5	607220,5
Активи, тис. грн	1562012,5	1801819,5

Для зручності аналізу приведемо приватні показника рентабельності власного капіталу в таблиці 2.20, керуючись вищенаведеною методикою.

Таблиця 2.20

Розрахунки часткових показників рентабельності власного капіталу

№	Показник	Формули	Попер. рік	Наст. рік
1	Рентабельність власного капіталу (Рвк), %	$R_{вк} = \text{ЧП/ВК}$	-11,285	25,631
2	Рентабельність продажів (Рпр)	$R_{пр} = \text{ЧП/РП}$	-2,023	4,114
3	Коефіцієнт оборотності активів (Коб а)	$K_{об а} = \text{РП/А}$	2,004	2,100
4	Фінансовий леверидж (Фл)	$F_{л} = \text{А/ВК}$	2,784	2,967

В таблиці 2.21 наведемо результати факторного аналізу показника рентабельності власного капіталу.

Таблиця 2.21

Розрахунок рентабельності оборотних активів ТДВ «Яготинський маслозавод» (чотирьохфакторна модель)

Показник	Рпр	Коб а	Фл	Рентабельність власного капіталу	Вплив показника
Попередній рік	-2,023	2,004	2,784	-11,285	
Рентабельність продажів (Рпр)	4,114	2,004	2,784	22,952	34,237
Коефіцієнт оборотності активів (Коб а)	4,114	2,100	2,784	24,047	1,095
Фінансовий леверидж (Фл)	4,114	2,100	2,967	25,631	1,585
Разом					36,916

На рис. 2.5 продемонструємо результати факторного аналізу рентабельності власного капіталу.

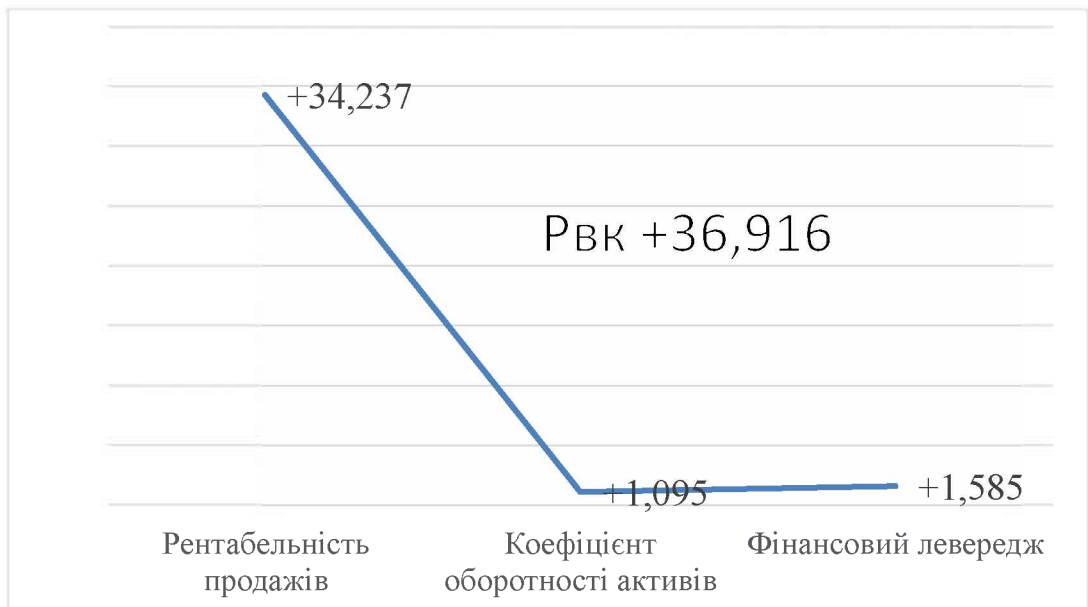

Рис. 2.5. Вплив часткових факторів прибутковості, оборотності та структури капіталу на показник рентабельності власного капіталу

Як свідчать вищенаведені розрахунки, зростання рентабельності власного капіталу на 36,916% відбулося за рахунок позитивного впливу усіх трьох чинників. Тим не менш, найбільший вплив (майже 93% від загального позитивного ефекту) спричинило зростання з -2,023% (попер. рік) до +4,114% (наст. рік) рентабельності продажів. Таким чином, головні переваги підприємства щодо забезпечення підвищення інвестиційної привабливості знаходяться в операційній діяльності.

За рахунок дії показника фінансового левериджу (характеризує фінансову сферу) рентабельність власного капіталу зросла на 1,585% (4% від загального ефекту). Незважаючи на позитивний вплив, абсолютні значення показника (розраховується як відношення всього капіталу до власного капіталу), значно вищі оптимальних, а саме 2. Це дає підстави зробити висновок про отримання позитивного ефекту (зростання рентабельності власного капіталу на 1,585%) за рахунок залучення більшої суми позикових коштів та, відповідно погіршення і без того, далекої від оптимальної структури капіталу. Отже, позитивний ефект був досягнутий за рахунок погіршення структури капіталу, що в свою чергу не дозволяє зробити висновок про позитивну дію фінансового левериджу на інвестиційну привабливість.

Щодо інвестиційної діяльності, то, з огляду на прискорення оборотності активів, що забезпечило зростання рентабельності власного капіталу на 1,095% (3% від загального ефекту) можна зробити висновок про незначне підвищення її

ефективності. Тим не менш, з огляду на незначний ефект, інтенсифікація оборотності активів все ще залишається актуальною задачею в контексті підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Узагальнююча оцінка ефективності діяльності підприємства

Для узагальнюючої характеристики стану ТДВ «Яготинський маслозавод» складемо таблицю 2.22.

Таблиця 2.22

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод»

Показник	Попер. рік	Наст. рік	Відхилення	
			абс	відн
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	152000	154500	2500	1,6
2. Фактично вироблено продукції, тонн	109865	123994	14129	12,9
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,723	0,803	0,080	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ), тис. грн				
у діючих цінах	2914103	3843030	928927	31,9
у порівняних цінах	2914103	3288866	374763	12,9
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ), тис. грн	3106661	3736091	629430	20,3
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	753695	792839	39144	5,2
7. Фондовіддача, грн/грн	3,866	4,148	0,282	7
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	1084744	1373486	288742	26,6
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, частки	2,86	2,72	-0,14	-5,02
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	901	900	-1	-0,1
11. Продуктивність праці, тис. грн	3234,3	3654,3	420,0	13,0
12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі				
матеріальні витрати	2721434	3152908	431474	15,9
витрати на оплату праці	2237345	2634094	396749	17,7
відрахування на соціальні заходи	168573	195918	27345	16,2
амортизація	38327	47339	9012	23,5
інші операційні витрати	79243	75141	-4102	-5,2
13. Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн/грн	197946	200416	2470	1,2
0,934	0,820	-0,114	-12,1	
14. Матеріалоемність, грн/грн	0,768	0,685	-0,082	-10,7
15. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	2784504	3090847	306343	11,0
16. Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток), тис. грн	23788	291991	268203	1127,5
17. Чистий прибуток, тис. грн	-63319	155639	218958	-
18. Рентабельність продажів, %	0,77	7,82	7,05	-
19. Рентабельність продукції, %	0,87	9,26	8,39	-

Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 33.01.000. КРБ

46

46

ТДВ «Яготинський маслозавод» володіє значною виробничою потужністю, яка в наст. році порівняно з попереднім роком зросла на 2500 тонн, що свідчить про нарощування підприємством свого виробничого потенціалу, що є непрямим ознакою підвищення інвестиційної привабливості підприємства (зростає його ресурсний потенціал). При цьому, виробнича потужність характеризується високим рівнем використання, про що свідчить значення коефіцієнта використання виробничої потужності, яке в наступному році склало 80,3%. В наступному році в порівнянні з попереднім роком збільшився обсяг виробленої продукції в натуральному виразі на 14129 тонн або 12,9% у відносному вираженні. Обсяг виробленої продукції в діючих цінах збільшився на 928927 тис. грн або 31,9%. Динаміка зміни обсягу виробленої продукції, як в натуральному, так і у вартісному виразі свідчить про посилення позиції підприємства на цільовому ринку та зростанні цін на продукцію, що з позитивної сторони характеризує роботу менеджменту підприємства в цілому.

Незважаючи на зростання масштабів господарської діяльності, оборотність оборотних коштів підприємства уповільнилася на 0,14 обороту. Зниження оборотності говорить про відносну перевитрату засобів підприємства, вкладених в оборотні кошти і є негативною характеристикою роботи підприємства в сфері управління оборотними активами. В наст. році, в порівнянні з попереднім роком середньооблікова чисельність штатних працівників зменшилася на 1 особу, продуктивність праці збільшилася на 420 тис. грн або на 13%. Показник фондоддачі, який характеризує ефективність використання основних засобів, збільшився на 28,2 коп, що свідчить про підвищення ефективності використання зазначеної частини виробничих ресурсів. З урахуванням отриманих значень показників ефективності використання виробничих ресурсів, можна констатувати підвищення ефективності використання двох з трьох базових факторів виробництва ресурсів (основних засобів та трудових ресурсів).

Витрати на 1 гривню виробленої продукції в наст. році зменшилися на 11,4 копійки й склали 82,0 копійок. Чистий прибуток підприємства в наст. році збільшився на 218958 тис. грн, що свідчить про значне загальне зростання ефективності господарської діяльності. Про ефективну роботу підприємства по

					<i>БЕП 33.01.000. КРБ</i>	47
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

забезпеченню власними фінансовими ресурсами в наст. році свідчать також високі значення показників рентабельності діяльності, що є сильною стороною підприємства з точки зору забезпечення високої інвестиційної привабливості підприємства.

Висновки до розділу 2

Молокопереробна галузь України має перспективи розвитку як на вітчизняному, так і на світовому ринку. Проте, галузь постійно відчуває дефіцит сировини, особливо якісної. Молоко як сировина продовжує дорожчати в умовах її обмеженої пропозиції на внутрішньому ринку, що впливає на збільшення цін готового продукту. Хоча вітчизняний ринок молочної продукції далекий від насичення і має хороші перспективи до зростання, але за умови поліпшення добробуту населення та зростання його купівельної спроможності. ТДВ «Яготинський маслозавод», є великим виробником молочної продукції з тривалим досвідом роботи на ринку. За рахунок значного досвіду, технічного та кадрового потенціалу, достатньої частки ринку, підприємство генерує прибутки, необхідні для забезпечення обороту коштів та відтворення усіх їх ресурсів. Подальший розвиток підприємства сьогодні залежить від ефективності заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, що в свою чергу передбачає мобілізацію усіх внутрішніх резервів для забезпечення прибутковості діяльності та отримання достатніх фінансових ресурсів. Незважаючи на низку негативних характеристик діяльності в цілому підприємство працює ефективно, більш того, у наст. році порівняно ефективність зросла. Так, можна відзначити підвищення ефективності використання основних засобів та трудових ресурсів та деяке зростання обсягів виробленої та реалізованої продукції. При цьому найголовніше, що вдалося досягти підприємству в контексті підвищення інвестиційної привабливості, це подолання збитковості та отримання у наст. році значних прибутків (155639 тис. грн). Найбільш вагомим недоліком з точки зору забезпечення високої інвестиційної привабливості підприємства є підвищений рівень фінансових ризиків, викликаних надмірною присутністю позикових коштів в структурі капіталу підприємства.

					БЕП 33.01.000. КРБ	48
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		48

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОЄКТУ З ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»

3.1. Обґрунтування актуальності реалізації проєкту

Протягом останнього періоду, в Україні намітилася тенденція до поступового зменшення питомої ваги на ринку класичної або «масової» продукції – споживачі все більше уваги приділяють питанням відповідності продукції сучасним вимогам здорового харчування. В цьому контексті актуальними є питання насиченості ринку молочних продуктів функціональною продукцією та продукцією з підвищеною харчовою цінністю.

Продукція підвищеної харчової цінності, як вважає переважна більшість експертів ринків харчових продуктів, є продукцією найближчого майбутнього. Сьогодні продукція підвищеної харчової цінності користується значним попитом у Західній Європі, оскільки вважається більш корисною для здоров'я [23, с. 64]. Такі продукти в середньому обходяться на 10–50 відсотків дорожче звичайних, але попит на них у світі зростає.

Попередні розрахунки сировинних ресурсів та паспортні дані щодо продуктивності технологічного устаткування свідчать про можливість виробництва на підприємстві не менше 10 тонн продукції в зміну (6000 тонн продукції на рік), що не перевищує розміру вільного сегменту ринку.

Таким чином, з економічної та господарської точок зору, для підвищення інвестиційної привабливості доцільним є впровадження у виробництво на досліджуваному підприємстві проєкту з виробництва молочної продукції з підвищеними споживчими властивостями, а саме функціональних білкових продуктів (кисломолочного сиру і м'якого сиру), а також і переробки молочної сироватки. Такі продукти також називаються продукцією профілактичного призначення.

Кисломолочний сир (творог) – це натуральний молочно-білковий продукт, один з найцінніших молочних продуктів і продуктів харчування взагалі. Кисломолочний сир (творог) – концентрований молочно-білковий продукт, що отримують із цільного, нормалізованого або знежиреного пастеризованого молока

					БЕП 33.01.000. КРБ	49
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		49

шляхом сквашування закваскою, приготованої на чистих культурах молочнокислих бактерій, та відділенням сироватки від згустку, один із найцінніших молочних продуктів і продуктів харчування взагалі. Він вміщує всі ті ж амінокислоти, що входять до складу молока, тільки вміст їх значно більший (у 6–7 разів), ніж у молоці. У кисломолочному сири значно більший вміст мінеральних речовин, ніж в молоці (в тому числі кальцію, фосфору та магнію) та менше лактози. Високий вміст кальцію дозволяє рекомендувати кисломолочні сири для лікування та профілактики різних запальних процесів, а також для зміцнення кісткової тканини, зокрема після переломів. Особливого значення надається кисломолочним сирам в харчуванні людей (дорослих і дітей), які проживають в умовах хронічної дії малих доз радіації. Кисломолочний сир – продукт дієтичного харчування. Завдяки високому вмісту амінокислоти метіоніну він рекомендується для профілактики та захворювань печінки і атеросклерозу (метіонін нормалізує жировий обмін і обмін холестерину, порушення яких є причиною розвитку атеросклерозу і захворювань печінки). Високий вміст кальцію дозволяє рекомендувати кисломолочні сири для лікування та профілактики різних запальних процесів, а також для зміцнення кісткової тканини, зокрема після переломів [27, с. 64].

Що стосується м'якого сиру, то це високоякісний білковий харчовий продукт, одержуваний при ферментативному, кислотному або кислотно-сичужним згортання спеціально підготовленого молока, обробкою згустку, формуванням сирної маси з подальшим дозріванням або без нього. Аналіз економічних і технологічних особливостей виробництва сирів різних груп (твердих, напівтвердих, м'яких) свідчить про актуальність і перспективність виробництва м'яких сирів в Україні 27, с. 64].

Таким чином, можна констатувати, що впровадження в промислове виробництво сирів з біфідобактеріями та переробка молочної сироватки з господарської точки зору є доцільним заходом.

3.2. Оцінка ефективності впровадження проєкту

Для оцінки економічної ефективності запропонованого заходу визначимо спочатку необхідний розмір інвестицій.

					<i>БЕП 33.01.000. КРБ</i>	50
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		50

Загальний розмір прямих витрат на сировину та матеріали складуть $28890 \cdot 480 + 42870 \cdot 720 + 58404 \cdot 480 = 72767,5$ тис. грн.

Витрати на споживчу тару та заготівельні витрати, які також включаються до складу матеріальних витрат, та можуть бути віднесені до статті «Сировина та матеріали» приймемо в розмірі 5% від витрат на сировину та матеріали, визначені прямим шляхом: $72767,5 \cdot 0,05 = 3638,4$ тис. грн.

Розрахунок амортизаційних відрахувань проведемо користуючись прямолінійним методом нарахування амортизації як найбільш економічно обґрунтованим.

$$A_{річ} = O_{За} / T, \quad (3.6)$$

де $O_{За}$ – вартість основних засобів, що амортизується (різниця між первісною та ліквідаційною вартістю основних засобів).

T – термін корисного використання об'єкта основних засобів (групи об'єктів основних засобів);

Щорічні амортизаційні відрахування (за умови, що ліквідаційна вартість дорівнюватиме нулю) складуть:

$$A_{річ} = 9979,2 / 5 = 1995,8 \text{ тис. грн,}$$

де 5 – кількість років корисного використання технологічного устаткування.

Визначимо також інші витрати, пов'язані з експлуатацією основних фондів.

Витрати на поточний ремонт технологічного устаткування (P_o) включаються до витрат операційної діяльності і дорівнюють в середньому 5,0% від вартості технологічного устаткування.

$$P_o = 9979,2 \cdot 0,05 = 499,0 \text{ тис. грн.}$$

Витрати на утримання та експлуатацію технологічного устаткування (U_o) включаються до витрат операційної діяльності і дорівнюють в середньому 2,0% від вартості обладнання.

$$U_o = 9979,2 \cdot 0,02 = 199,6 \text{ тис. грн.}$$

Визначимо тепер чисельність персоналу, його структуру та фонди оплати праці.

Відповідно до норм обслуговування технологічного устаткування чисельність основних виробничих робітників складе: 3-го розряду 3 осіб, 4-го розряду 4 особи, 5-го розряду 5 осіб.

					<i>БЕП 33.01.000. КРБ</i>	54
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		54

Розрахунок основної оплати праці проведемо виходячи із мінімальної заробітної плати в Україні на рівні 8 тис. грн з 01.04.24 р., місячного фонду робочого часу 160 годин та відповідних тарифних коефіцієнтів: для третього розряду 1,35, четвертого розряду 1,55, п'ятого 1,80.

Таким чином, годинні тарифні ставки робітників становлять: третього розряду $8000/160*1,35 = 56,6$ грн; четвертого розряду $8000/160*1,55 = 64,9$ грн; п'ятого розряду $8000/160*1,80 = 75,4$ грн.

Таблиця 3.8

Розрахунок фонду основної заробітної плати основних виробничих працівників

Робітник (основний)	Чисельність персоналу, осіб	Годинна тарифна ставка, грн	Фонд робочого часу підприємства, годин	Фонд оплати праці, тис. грн
3 розряду	3	56,6	3600	611,2
4 розряду	4	64,9	3600	934,6
5 розряду	5	75,4	3600	1357,2
Основна заробітна плата				2903,0

Додаткова заробітна плата складає 20% від основної заробітної плати, тобто $2903,0*0,2 = 580,6$ тис. грн.

Премії та доплати складають 15% від основної заробітної плати, тобто $2903,0*0,15 = 435,5$ тис. грн.

Загальний фонд оплати праці складе $2903,0 + 580,6 + 435,5 = 3919,1$ тис. грн.

В структурі персоналу підприємства по галузі в середньому чисельність допоміжних працівників складає 20% від чисельності основних.

Чдоп = $24*0,3 = 7$ осіб.

Розрахуємо фонд оплати праці допоміжних робітників (таблиця 3.9).

Таблиця 3.9

Розрахунок фонду оплати праці допоміжних робітників

Показник	Чисельність персоналу, осіб	Годинна тарифна ставка, грн	Фонд робочого часу робітника, годин	Фонд оплати праці, тис. грн
4 розряду	7	64,9	1800	817,7
Основна заробітна плата				817,7
Додаткова заробітна плата (20%)				163,5
Премії та доплати (15%)				122,7
Разом				1103,9

З урахуванням середніх тарифів за 1 кВт/год електроенергії 4,02 грн, ефективного фонду робочого часу (3600 годин), коефіцієнту використання інженерного ресурсі, що відповідає плановому коефіцієнту використання виробничої потужності (0,8), загальні річні витрати електроенергії складуть $55,0 * 4,02 * 3600 * 0,8 = 266,1$ тис. грн.

Інші витрати енергоресурсів заплануємо в розмірі 20% від витрат на електроенергію, розраховану прямим шляхом: $266,1 * 0,2 = 53,2$ тис. грн.

Загальні витрати на енергоресурси складуть $266,1 + 53,2 = 319,3$ тис. грн.

Інші витрати приймемо в розмірі 10% від суми усіх витрат (окрім інвестиційних), визначених вище.

Він = $(72767,5 + 3638,4 + 1995,8 + 499,0 + 199,6 + 6265,1 + 1378,3 + 319,3) * 0,1 = 8706,3$ тис. грн.

Джерелом коштів для реалізації заходу з огляду на значний чистий прибуток підприємства в наступному році (155639 тис. грн) та складність залучення зовнішнього фінансування, будуть власні кошти, а саме зазначений чистий прибуток.

Визначимо планову собівартість продукції (С) як суму усіх поточних витрат, розрахованих вище:

$C = 72767,5 + 3638,4 + 1995,8 + 499,0 + 199,6 + 6265,1 + 1378,3 + 319,3 + 8706,3 = 95769,3$ тис. грн.

Прибуток від впровадження заходу по виробництву молочних продуктів підвищеної харчової цінності визначається за формулою:

$$\Pi = \text{ОП} - \text{С}, \quad (3.7)$$

де ОП – обсяг виробленої та реалізованої продукції (табл. 3.4), тис. грн.

$$\Pi = 118560 - 95769,3 = 22790,7 \text{ тис. грн.}$$

З урахуванням того, що ставка податку на прибуток в 2024 році складає 18%, розмір чистого прибутку становитиме:

$$\text{ЧП} = 22790,3 - 22790,3 * 0,18 = 18688,4 \text{ тис. грн.}$$

Для оцінки ефективності та привабливості реалізації заходу необхідним є розрахунок загальної суми інвестиційних витрат, перша частина яких (інвестиції у виробниче устаткування) була розрахована вище (9979,2 тис. грн). Друга частина інвестицій представляє собою вкладення в матеріальні елементи оборотних активів, що пов'язано з необхідністю їх формування для виконання запланованої виробничої

					<i>БЕП 33.01.000. КРБ</i>	57
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		

програми. Інвестиції в матеріальні оборотні кошти визначимо виходячи з планового розміру матеріальних витрат та фактичного коефіцієнта оборотності оборотних коштів:

$$I_{обк} = MB / K_{об}, \quad (3.8)$$

де MB – плановий розмір матеріальних витрат по проєкту;

$K_{об}$ – коефіцієнт оборотності оборотних коштів підприємства в 2022 році.

Інвестиції в матеріальні оборотні кошти ($I_{обк}$) складуть $(72767,5 + 3638,4 + 319,3) / 2,72 = 28207,8$ тис. грн.

Загальний розмір інвестицій, необхідний для реалізації заходу, складе $9979,2 + 28207,8 = 38187,0$ тис. грн.

Оцінку економічної ефективності заходу дамо за допомогою процедури дисконтування на основі розрахунку таких показників, як чистий приведений дохід (NPV), внутрішня норма доходності (I_{RR}), індекс доходності (PI), рентабельність інвестицій (ROI) та строк окупності інвестиційних витрат (PPd).

Строк окупності інвестицій без урахування фактора часу, тобто без дисконтування, (PP) становить:

$$PP = 38187,0 / 18688,4 = 2,04 \text{ року.}$$

Розрахуємо тепер строк окупності інвестицій з урахуванням фактору часу, тобто з використанням процедури дисконтування.

Приведення майбутніх грошових потоків до теперішнього часу провадиться за допомогою коефіцієнта дисконтування:

$$K_{д} = \frac{1}{(1+i)^t}, \quad (3.9)$$

де i – ставка дисконтування, %.

t – період дисконтування,

Прийmemo ставку дисконтування в розмірі 18%.

Строк окупності інвестицій при використанні процедури дисконтування розраховується за формулою [30]:

$$PPd = t + \frac{I_{заг} - СПГП_t}{ПП_{t+1}}, \quad (3.10)$$

де t – рік в якому загальні інвестиції найближчі до сумарного приведенного грошового потоку ($I_{заг} > СПГП_t$),

$ПП_{t+1}$ – приведений грошовий потік в році, наступному за роком t .

					<i>БЕП 33.01.000. КРБ</i>	58
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		58

Необхідні для визначення строку окупності з урахуванням фактора часу (дисконтування) PPd розрахунки проведемо в таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

Розрахунок строку окупності інвестицій при використанні процедури дисконтування

Показник	Роки			
	1	2	3	4
Чистий прибуток, тис. грн	18688,4	18688,4	18688,4	18688,4
Амортизація, тис. грн	1995,8	1995,8	1995,8	1995,8
Грошовий потік, тис. грн	20684,2	20684,2	20684,233	20684,2
Коефіцієнт дисконтування (i = 18%)	0,847	0,718	0,609	0,516
Приведений грошовий потік, тис. грн	17529,0	14855,1	12589,1	10668,7
Приведений чистий прибуток, тис. грн	15837,6	13421,7	11374,3	9639,3
Сумарний приведений грошовий потік, тис. грн	17529,0	32384,1	44973,2	55641,9
Сумарний приведений чистий прибуток, тис. грн	15837,6	29259,3	40633,7	50272,9

Джерело: розрахунки автора

Таким чином, строк окупності інвестицій (PPd) складе:

$$PPd = 2 + \frac{38187,0 - 32384,1}{12589,1} = 2,46 \text{ року.}$$

Чистий приведений дохід (NPV):

$$NPV = СПГП - I_{заг}, \quad (3.11)$$

З огляду на те, що життєвий цикл проекту визначити не представляється можливим для розрахунку NPV використаємо значення СПГП за 4 роки:

$$NPV = 55641,9 - 38187,0 = 17454,9 \text{ тис. грн.}$$

Індекс доходності (PI) визначається по формулі:

$$PI = СПГП / I_{заг}, \quad (3.12)$$

$$PI = 55641,9 / 38187,0 = 1,46.$$

Отримані значення показників чистого приведенного доходу (більше 0) та індексу доходності (більше 1) свідчать про високу економічну ефективність та інвестиційну привабливість заходу.

Внутрішня норма доходності – це та ставка дисконту, при якій дисконтовані доходи від заходу дорівнюватимуть інвестиційним витратам. Внутрішня норма доходності визначає максимально прийнятну ставку дисконту, при якій можна інвестувати кошти без яких-небудь втрат для власника.

$$I_{RR} = i, \text{ при якому } NPV = f(i) = 0 \quad (3.13)$$

Для визначення I_{RR} використаємо вбудовану в Excel функцією ВСД. Результатом розрахунків є $I_{RR} = 40\%$.

Отримане значення внутрішньої норми доходності є достатньо високим, що свідчить про високий рівень ефективності та привабливості запропонованого заходу.

Рентабельність інвестицій (ROI) є основним показником привабливості проєкту та в даному випадку визначатиметься за формулою:

$$ROI = \frac{ЧП_{\text{привед. середньоріч.}}}{Ізаг} * 100\%, \quad (3.14)$$

де $ЧП_{\text{привед. середньоріч.}}$ – середньорічне (з урахуванням життєвого циклу проєкту) приведені значення чистого прибутку.

$$ROI = \frac{50272,9/4}{38187,0} * 100\% = 38,3\%.$$

Отримане значення рентабельності інвестицій свідчить про високий рівень інвестиційної привабливості запропонованого заходу (проєкту).

3.3. Розрахунок впливу заходу на показники ефективності діяльності підприємства

Для відображення впливу заходу (проєкту) на основні показники діяльності підприємства складемо таблицю 3.13.

					<i>БЕП 33.01.000. КРБ</i>	60
<i>Зм.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>		60

Таблиця 3.13

Вплив заходу на основні техніко-економічні показники діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод»

Найменування заходу	Інвестиції, тис. грн		Зміни показників діяльності підприємства (±)						Чистий прибуток, тис. грн	Чисельність зайнятих, осіб	Строк окупності інвестицій, років		
	Всього	у тому числі в	Вироблена (реалізована) продукція, тис. грн.	Всього	у тому числі:								
					оборотні кошти	матеріальні витрати	витрати на оплату праці	витрачування на соціальні заходи				амортизація основних засобів	інші операційні витрати
Впровадження проекту по виробництву оздоровчо-профілактичних молочних продуктів підвищеної харчової цінності (біфідовмісний кисломолочний та м'який сири)	38187,0	9979,2	28207,8	118560,0	95769,3	76725,2	6265,1	1378,3	1995,8	9404,8	18688,4	25	2,04

Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата
-----	------	----------	--------	------

БЕП 33. 01. 000 КРБ

Акр.

5

Сумарний обсяг інвестицій в запропонований захід склав 38187,0 тис. грн, в тому числі в основні засоби 9972,9 тис. грн (устаткування), оборотні кошти 28207,8 тис. грн (необхідність покриття додаткової потреби в матеріальних оборотних коштах). В результаті проведеного заходу обсяг виробленої та реалізованої продукції збільшиться на 118560 тис. грн при зростанні собівартості на суму 95769,3 тис. грн, зокрема матеріальні витрати збільшаться на 76725,2 тис. грн, витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи зростуть на 6265,1 тис. грн та 1378,3 тис. грн відповідно, амортизаційні витрати збільшаться на 1995,8 тис. грн, інші витрати збільшаться на 9404,8 тис. грн. В результаті підприємство одержало додатковий чистий прибуток на суму 18688,4 тис. грн. Запропонований в роботі захід окупиться в економічно ефективний термін, а саме 2,04 року, що говорить про необхідність реалізації його на виробництві.

В таблиці 3.14 визначимо вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності підприємства.

Таблиця 3.14

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод» до і після впровадження заходу

Показник	Наступн. рік	Проектний рік	Відхилення	
			абс	відн
1. Середньорічна виробнича потужність, тонн	154500	156600	2100	1,36
2. Фактично вироблено продукції, тон	123994	125674	1680	1,35
3. Коефіцієнт використання виробничої потужності, частки	0,803	0,803	0,000	-
4. Обсяг виробленої промислової продукції (без ПДВ), тис. грн				
у діючих цінах	3843030	3961590	118560	3,09
у порівняних цінах	3288866	3407426	118560	3,60
5. Обсяг реалізованої продукції в діючих цінах (без ПДВ), тис. грн	3736091	3854651	118560	3,17
6. Середньорічна вартість основних засобів основного виду діяльності, тис. грн	792839	802818,2	9979,2	1,26
7. Фондовіддача, грн/грн	4,148	4,244	0,096	2,32
8. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн	1373486	1401693,8	28207,8	2,05
9. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, частки	2,72	2,75	0,03	1,10
10. Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	900	925	25	2,78
11. Продуктивність праці, тис. грн	3654,3	3683,7	29,4	0,80

					БЕП 33. 01. 000 КРБ	Акр.
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		6

12. Операційні витрати на виробництво продукції, тис. грн, у тому числі	3152908	3248677,3	95769,3	3,04
матеріальні витрати	2634094	2710819,2	76725,2	2,91
витрати на оплату праці	195918	202183,1	6265,1	3,20
відрахування на соціальні заходи	47339	48717,3	1378,3	2,91
амортизація	75141	77136,8	1995,8	2,66
інші операційні витрати	200416	209820,8	9404,8	4,69
13. Витрати на 1 грн виробленої продукції, грн/грн	0,8204	0,8200	-0,0004	-0,05
14. Матеріалоємність, грн/грн	0,685	0,684	-0,001	-0,11
15. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	3090847	3186616,3	95769,3	3,10
16. Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток/збиток), тис. грн	291991	314781,7	22790,7	7,81
17. Чистий прибуток, тис. грн	155639	174327,4	18688,4	12,01
18. Рентабельність продажів, %	7,82	8,17	0,35	-
19. Рентабельність продукції, %	9,26	9,69	0,43	-

В результаті впровадження на ТДВ «Яготинський маслозавод» запропонованого проєкту покращаться основні техніко-економічні показники діяльності зазначеного підприємства: показник витрат на 1 грн продукції зменшиться на 0,04 коп., рентабельність продукції виросте на 0,43%, рентабельність продажів зросте на 0,35%, чистий прибуток збільшиться на 18688,4 тис. грн, тобто на 12,01%.

В контексті теми роботи можна відзначити підвищення інвестиційної привабливості підприємства в проєктному році, ознакою чого є зростання показників прибутковості діяльності.

Висновки до розділу 3

З урахуванням значного виробничого потенціалу підприємства, впізнаваності торгової марки, високої лояльності покупців, та відповідної здатності забезпечити не тільки виробництво нової продукції, а й її активне просування на ринку, було запропоновано розширення асортименту продукції за рахунок впровадження у виробництво «лінійки» біфідосирів (кисломолочних та м'якого вершкового) функціонального призначення, тобто продукції з підвищеною харчовою цінністю.

Реалізація заходу потребуватиме інвестицій в розмірі 38187,0 тис. грн (9979,2 тис. грн на купівлю нового устаткування та 27207,8 тис. грн на формування

					БЕП 33. 01. 000 КРБ	Акр.
						7
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

відповідних матеріальних елементів оборотних коштів). При плановому обсязі виробленої та реалізованої продукції 1680 тонни на суму 118560 тис. грн та собівартості 95769,3 тис. грн зростання прибутку підприємства складе 22790,7 тис. грн, в т.ч. чистого 18688,4 тис. грн. Розраховані показники інвестиційної привабливості заходу, а саме чистий приведений дохід, індекс доходності, внутрішня ставка прибутковості, термін окупності та рентабельність інвестицій свідчать про високий рівень його привабливості.

В результаті реалізації заходу покращаться основні техніко-економічні показники діяльності підприємства. Так, показник витрат на 1 грн продукції зменшиться на 0,004 коп, показники рентабельності продажів та продукції виростуть на 0,35% та 0,43% відповідно. Значне зростання чистого прибутку (12,01% відносно 2022 року) та показників рентабельності діяльності є прямою ознакою підвищення рівня інвестиційної привабливості підприємства, а отже відповідає цілям та завданням, які ставилися перед виконанням роботи.

					<i>БЕП 33. 01. 000 КРБ</i>	Акр.
						8
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі бакалавра (КРБ) розглянуто теоретико-методичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення інвестиційної привабливості ТДВ «Яготинський молокозавод».

У першому розділі були проаналізовані економічні категорії «інвестиції» та «інвестиційна привабливість». Визначено, що у практичній діяльності інвестиційна привабливість є одним із найважливіших факторів підвищення ефективності виробництва та сталого економічного розвитку підприємства. Дослідження методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості дозволяє зробити висновок, що сьогодні використовують дві групи методів: перші засновані на аналізі фінансового стану підприємства на основі фінансової звітності, другі акцентують увагу на необхідності проведенні комплексного аналізу. Оцінку інвестиційної привабливості підприємства доцільно здійснювати з урахуванням її форм, а також факторів формування: галузевої належності, місцезнаходження, взаємовідносин з владою та зовнішнім середовищем, власників, фінансового стану і менеджменту, виробничого потенціалу та стадії життєвого циклу підприємства. Показано, що з точки зору доступності достовірної інформації, в більшості випадків найбільш доцільним є використання методів оцінки інвестиційної привабливості, заснованих на аналізі абсолютних значень та динаміки фінансових коефіцієнтів, які комплексно характеризують такі складові інвестиційної привабливості, як майновий стан, фінансову стійкість, ліквідність, рентабельність діяльності та ділову активність і т. ін.

У другому розділі проаналізовано сучасний стан молокопереробної галузі та ТДВ «Яготинський маслозавод». Відмічено, що молокопереробна галузь однією із пріоритетних складових продовольчої безпеки держави. Молоко є базовим продуктом харчування та важливою складовою здорового раціону, молочна продукція належить до необхідних товарів у споживчому кошику, витрати на придбання цих товарів складають приблизно 18 % продовольчих витрат населення України. Проте, нині ринок молока та молочної продукції України характеризується значною нестабільністю і переважанням кризових явищ, що викликано як збройною

					<i>БЕП 33. 01. 000 КРБ</i>	Акр.
						9
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

агресією зі сторони росії, так і низкою специфічних факторів. Основні негативні тенденції спостерігаються у сировинному секторі, що проявляється у скороченні поголів'я корів, зменшенні обсягів виробництва молочної сировини та зростанні споживчих цін на неї. З точки зору реалізації міжнародного потенціалу ринку молокопродуктів, важливим напрямом вдосконалення є підвищення рівня конкурентоспроможності молочної продукції за рахунок наступних заходів: розробки програми розміщення та розвитку сировинних зон з метою отримання екологічно чистої молокосировини, а також системи контролю та управління якістю молока і молочних продуктів на всіх етапах технологічного процесу; удосконалення системи стандартизації та сертифікації молочної продукції, адаптування її до світових вимог; забезпечення якості молочної продукції, сировини, обладнання, дотримання технологій, поліпшення санітарно-гігієнічних умов виробництва. З точки зору переробних підприємств, найбільш вагомими є пропозиції щодо підвищення спеціалізації виробництва; розширення мережі збуту продукції; оптимізації роботи на національному ринку; розширення асортименту і створення екологічно чистої продукції; розробка комплексу маркетингу для багатьох підприємств. Поєднання заходів державної підтримки, зусиль підприємців та опора на міжнародний досвід дасть змогу зберегти продовольчу безпеку України і забезпечити населення високоякісною молочною продукцією в необхідній кількості, знизити імпорт, упровадити передові ресурсозберігаючі технології.

Досліджуване в роботі підприємство – ТДВ «Яготинський маслозавод», є великим виробником молочної продукції зі значною історією. Проведений аналіз результатів господарської діяльності підприємства за два роки дозволяє в цілому зробити позитивні висновки щодо ефективності діяльності та досягнутого рівня інвестиційної привабливості підприємства. Так, в наступному році підприємству вдалося подолати значну збитковість діяльності, отримавши при цьому чистий прибуток в розмірі 155639 тис. грн та значно наростити обсяги реалізованої продукції. Також можна відзначити підвищення ефективності управління витратами (на 11,4 коп. зменшився показник витрат на 1 грн продукції), та двох з трьох базових факторів виробництва: основних засобів (на 28,2 коп. підвищилася

					<i>БЕП 33. 01. 000 КРБ</i>	Акр.
						10
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

фондовіддача) та персоналу (на 420 тис. грн зросла продуктивність праці). Резюмуючи результати аналізу господарської діяльності, можна відзначити, що провідним шляхом подальшого розвитку підприємства та забезпечення його високої інвестиційної привабливості є розширення та оптимізацію виробничої програми, більш ефективного стимулювання збуту, впровадження інновацій, насамперед, продуктових.

З урахуванням значного виробничого потенціалу ТДВ «Яготинський маслозавод», високої лояльності покупців, та відповідної здатності забезпечити не тільки виробництво нової продукції, а й її активне просування на ринку, було запропоновано розширення асортименту продукції за рахунок впровадження у виробництво продукції профілактичного спрямування (біфідовмісних кисломолочних та м'якого вершкового сиру). Чистий прибуток від реалізації заходу в розмірі 18688,4 тис. грн дозволить окупити необхідні капітальні вкладення (38187 тис. грн) протягом 2 років, що свідчить про його високу ефективність. Даний висновок дозволяють також зробити значення розрахованих показників інвестиційної привабливості, а саме чистий приведенний дохід, індекс доходності, внутрішня ставка прибутковості, термін окупності та рентабельність інвестицій. В результаті реалізації проекту покращаться основні техніко-економічні показники діяльності підприємства: показник витрат на 1 грн продукції зменшиться на 0,004 коп, показники рентабельності продажів та продукції виростуть на 0,35% та 0,43% відповідно. В контексті теми роботи можна відзначити, що за рахунок значного зростання прибутковості діяльності інвестиційна привабливість підприємства також зросте. Таким чином, цілі та завдання, які ставилися перед виконанням роботи, досягнуті.

					<i>БЕП 33. 01. 000 КРБ</i>	Акр.
						11
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент: підруч. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2003. 398 с.
2. Чапляк Н. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи вирішення в сучасних реаліях. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 40. URL <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-80> (дата звернення: 13.03.2024).
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» №1560-ХІІ від 18.09.1991 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 13.02.2024)
4. Погребняк, А.Ю., Лопатюк, В.С. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»: збірник наукових праць*, № 26, 2023. С.79-83.
5. Дідур К.М. Сутність інвестиційної діяльності та методи визначення її ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. №5. 2023С. 66–73.
6. Мойсеєнко І. П. Інвестування: навч. посіб. К.: Знання, 2006. 490с.
7. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: за даними Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98> (дата звернення: 25.02.2024).
8. Валірунова Л. С., Казакова О.Б. Інвестування. Київ: Волтерс Клівер, 2010. 448 с.
9. Шайтанова Є. С. Моделювання управління інвестиційними ресурсами підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Випуск 4 (16). С. 174–178.
10. Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. Основи інвестиційного менеджменту: навч. Посібник. Київ: Кондор, 2008. 340 с.
11. Краснокутська Н.С., Струк В.В. Інвестиційна привабливість підприємства як об'єкт оцінювання. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2017. № 54 (1257) С. 69–74.
12. Ястремська О.М. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю підприємства: навч. посіб. Х: ХНЕУ, 2006. 191 с.

					БЕП 33. 01. 000 КРБ	Акр.
						12
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

13. Лагодієнко, В., Богданова, М. Інвестиційна привабливість ресторанного бізнесу: теоретичні і практичні аспекти. *Таврійський науковий вісник*. 2023. Серія: *Економіка*, (18), 106-113. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.11>

14. Пономарьова М.С., Дубинська О.О. Організаційно-економічні умови забезпечення конкурентоспроможності та інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств агробізнесу. *Вісник ХНАУ*. Серія: *Економічні науки*. 2020. № 1. С. 141-151.

15. Скалюк Р.В., Лоїк О.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2016. № 1. С. 115–122.

16. Методичні вказівки до виконання аналітичної частини кваліфікаційної роботи для здобувачів ступенів вищої освіти «Бакалавр» та «Магістр» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» денної та заочної форм навчання. Укладачі Т.А. Кулаковська, С.О. Магденко. Одеса: ОНТУ, 2022. 38 с.

17. Статистика сільського господарства. *Державна служба статистики України*: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 22.03.2024).

18. В Україні не вистачає якісного молока. URL: <http://landlord.ua/v-ukrayinine-vistachaye-yakisnogo-moloka/> (дата звернення: 10.04.2024).

19. Статистика промисловості. *Державна служба статистики України*: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2024).

20. Величко А. Є., Кухарук Р. М., Маслова І. В., Пухлякова М. В. Стан та перспективи розвитку ринку молока та молочних продуктів України. *Агросвіт*. 2021. № 16. С. 62–68.

21. Асоціація виробників молока. Огляд ринку молока в Україні та світі. URL: <https://avm-ua.org/uk/post/oglad-rinku-moloka-v-ukraini-ta-sviti> (дата звернення: 14.04.2024).

22. Як війна змінює ринок молока в Україні. URL: <https://zemliak.com/biznes/2590-yak-viyna-2022-zminyuye-rinok-moloka-v-ukrajini> (дата звернення: 14.04.2024).

					БЕП 33. 01. 000 КРБ	Акр.
						13
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

23. Величко А. Є., Кухарук Р. М., Маслоva І. В., Пухлякова М. В. Стан та перспективи розвитку ринку молока та молочних продуктів України. *Агросвіт*. 2021. № 16. С. 62–68.

24. Козак О. А. Розвиток молокопродуктового підкомплексу в умовах міжнародної інтеграції України: монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2021. 400 с

25. Офіційний сайт АТ «Молочний альянс». ТДВ «Яготинський маслозавод». URL: <https://milkalliance.com.ua/company/enterprises/yagotinskij-maslozavod/> (дата звернення: 18.04.2024).

26. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. Фінансова звітність ТДВ «Яготинський маслозавод». URL: <http://www.smida.gov.ua> (дата звернення: 20.04.2024).

27. Погарський В.В. Основи харчових технологій. Частина 2: молочні продукти: навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2016. 147 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/7063/1/28_Osnovy%20КНТ_16.pdf (дата звернення: 15.05.2024).

28. Головка М. П., Власенко І. Г., Головка Т. М., Семко Т. В. Технологія молока та молочних продуктів з елементам НАССР: навч. посіб. Х.: Світ Книг, 2021. 304 с.

29. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» денної та заочної форм навчання // О.І. Павлов, Т.А. Кулаковська. Одеса: ОНАХТ, 2022.

30. Методичні вказівки до розрахунку економічної ефективності інвестиційних проєктів для здобувачів спеціальності 051 «Економіка» всіх форм навчання / Укладач: О.Л. Фрум. Одеса: ОНТУ, 2022. 43 с.

					БЕП 33. 01. 000 КРБ	Акр.
						14
Зм.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		